

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРОЕКТУВАННЯ МІСТ «ДІПРОМІСТО» ІМЕНІ Ю.М.БЛОКОНЯ

Державні ліцензії
Топографо-геодезичні, картографічні роботи – Серія АВ № 547484 від 03.08.2010 р.
Проведення робіт із землеустрою - Серія АГ № 583330 від 19.04.2011 р.
Пожежна сигналізація та інші – Серія АГ № 595095 від 20.05.2011 р.

EN ISO 9001:2008
Реєстраційний
номер:
01.467.804

КОД ДК 021:2015-71410000-5 «ПОСЛУГИ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ»
РОЗРОБЛЕННЯ РОЗДІЛУ «ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА»
В ОБСЯЗІ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ДОКУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ – ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ СМТ. НОВА БОРОВА
ХОРОШІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

сmt НОВА БОРОВА
ХОРОШІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

РОЗДІЛ «ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА»
(ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ)

Замовник: Новоборівська селищна рада
Договір: від 20.03.2019р. № 901-01-1-2019

Директор інституту

Шпилевський І. І.

В.о. начальника АПУ,
начальник відділу НМЗМП
Начальник АПМ-5, головний
архітектор проекту

Економов А. О.

Губенко Т. В.

Головний інженер проекту

Безкоровайна Л. Г.

Головний економіст проекту

Волобой І. Г.

Київ 2019 р.

СКЛАД ВИКОНАВЦІВ:

Виконавці		Розділи
Губенко Т.В – лауреат Державної премії України в галузі архітектури, начальник АПМ-5, головний архітектор проекту		<i>Розділи 2;6;7</i>
Сугак Н.В. – головний спеціаліст ІПВ		<i>Розділи 1-11;</i>
Волобой І.Г. – головний економіст проекту		<i>Розділ 2;6</i>
Ткаченко В.Г. – керівник групи архітекторів		<i>Розділ 2;6</i>
Мельник М.В. – керівник групи		<i>Розділ 2;6; технічний супровід</i>

ЗМІСТ

	стор.
Розділ 1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	4
Розділ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено	6
2.1. Повітряний басейн	7
2.2. Водні ресурси та їх використання	9
2.3. Ґрунтове середовище та земельні ресурси	12
2.4. Рослинний та тваринний світ, біорізноманіття, ландшафт	15
2.5. Соціально-економічне становище та перспективи його розвитку	19
2.6. Стан здоров'я населення	21
Розділ 3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	23
Розділ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	25
Розділ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	26
5.1. Оцінка відповідності проекту генерального плану цілям програм державного та місцевого рівня, галузевих програм	30
5.2. Оцінка відповідності проекту генерального плану зобов'язанням у сфері охорони довкілля, встановлені на міжнародному рівні та шляхи їх врахування	31
Розділ 6. Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі позитивних і негативних наслідків	33
6.1. Оцінка ключових наслідків для довкілля, в тому числі для здоров'я населення	33
6.2. Висновки з результатів оцінки	40
Розділ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	41
Розділ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення	48
Розділ 9. Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	49
Розділ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	52
Розділ 11. Резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію	53
Додаток 1 (до розділу 6). Таблиця 6.2.	57

Передумова та призначення звіту

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту державного планування виконується згідно вимог Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку".

Вищезазначений закон прийнятий на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

Закон прийнятий з метою врегулювання відносин у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування.

Проведення стратегічної екологічної оцінки (далі - СЕО) застосовується як системний процес для всебічного оцінювання на етапі планування проекту документу державного планування, що передбачає розгляд можливих альтернатив, заходів з пом'якшення негативних наслідків та їх інтеграцію до запропонованої містобудівної документації.

Перелік аббревіатур

СЕО – стратегічна екологічна оцінка
ДДП – документ державного планування
ГДК – граничнодопустима концентрація
ГДС – граничнодопустимий скид
ГДВ – граничнодопустимий викид
СЗЗ – санітарно-захисна зона
ТПВ – тверді побутові відходи
МВВ – місце видалення відходів
КОС – каналізаційні очисні споруди
ПЗФ – природно-заповідний фонд

Розділ 1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

За обсягом та змістом проект «Генеральний план смт Нова Борова Хорошівського району Житомирської області» (далі – генеральний план) відповідає чинному законодавству України у галузі містобудування та вимогам Державних будівельних норм: ДБН Б.1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту»; ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування і забудова територій»/ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», Київ, 2019р..

Виконання розділу Охорона навколишнього природного середовища (звіту про стратегічну екологічну оцінку) генерального плану селища здійснювались з урахуванням вимог ДСН №173 Державні санітарні правила охорони навколишнього природного середовища, законів України, нормативно-правових актів та проектних матеріалів у сфері забезпечення норм санітарної гігієни та охорони навколишнього природного середовища, та з урахуванням рекомендацій ДСТУ- Н Б Б.1.1-10:2010 Охорона навколишнього природного середовища у складі містобудівної документації.

Генеральний план селища є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови

території населеного пункту. Зазначений документ визначає основні принципи і напрямки планувальної організації та функціонального призначення території.

Робота над проектом була розпочата у 2018 році. Розгляд ескізу генерального плану, згідно завдання на проектування та умов договору, був проведений під час робочих зустрічей авторів проекту із представниками замовника в 4 жовтня 2018 року. Остаточне завершення проекту було здійснено в листопаді 2018 року.

На виконання Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» 15 січня 2019 замовником були проведені громадські слухання проекту генерального плану смт Нова Борова. Графічні матеріали та інформаційна довідка проекту державного планування були оприлюднені на офіційному веб-ресурсі Новоборівської селищної ради для ознайомлення громади, акумулювання пропозицій та зауважень згідно чинного законодавства України. По завершенню зазначених заходів від конкретних громадян були отримані пропозиції у вигляді листів із запитаннями, на які, після їх розгляду, надані обґрунтовані відповіді. Така форма вираження позицій та думок є одним із елементів участі громадськості в процесі формування проекту документу державного планування, якій, відповідно, була приділена увага під час здійснення стратегічної екологічної оцінки вищезазначеного документу державного планування.

Основними цілями проекту генерального плану, включеними до загального опису плану, на основі положень чинних документів державної політики та вимог містобудування, є:

1. Розвиток сільбищної зони відповідно до прогностичної чисельності населення із забезпеченням функціональності містобудівного розвитку.
2. Розвиток мережі установ та організацій громадського обслуговування.
3. Розвиток виробничих територій: промислово-комунальних, територій сільськогосподарського призначення, формування комунальних зон тощо з урахуванням забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності з оточуючою сільбищною територією.
4. Формування ландшафтних зон, зон відпочинку, створення зелених насаджень різного цільового призначення.
5. Розвиток транспортної інфраструктури населеного пункту: організація вулично-дорожньої та транспортної мережі.
6. Розвиток споруд та мереж інженерної інфраструктури селища для забезпечення потреб сільбищних, виробничих та ландшафтно-рекреаційних зон на кінець розрахункового періоду. Визначення стратегічних напрямків санітарної очистки території з урахуванням перспективних обсягів утворення ТПВ.
7. Визначення заходів з інженерної підготовки і захисту території від небезпечних природних процесів, як для існуючих так і для перспективних ділянок містобудівного освоєння території.
8. Дотримання санітарних норм та правил, законодавчих актів у сфері забезпечення санітарно-епідеміологічних норм та охорони навколишнього природного середовища при визначенні проектних рішень з планувальної структури населеного пункту, визначенні функціонального використання території.

Взаємозв'язок з іншими планами та програмами.

Містобудівна документація розроблена у розвиток рішень Генеральної схеми планування території України з врахуванням проектних пропозицій містобудівної документації регіонального рівня - Схеми планування території Житомирської області (ДП «ДІПРОМІСТО», м. Київ, 2014р.).

Досягнення сталого розвитку будь-якого населеного пункту відбувається через реалізацію планів та програм, які визначають низку оперативних цілей та реалізують

завдання в різних сферах господарської діяльності та життєзабезпечення населення, таких як: соціальна сфера, розвиток економіки, розвиток інженерно-транспортної інфраструктури, охорона навколишнього природного середовища, охорона здоров'я. Генеральний план населеного пункту є головним документом державного планування, що визначає перспективне функціональне використання території. В процесі розроблення містобудівної документації можливо визначити територіальне місцезнаходження ділянок для досягнення оперативних цілей, визначених на місцевому, регіональному та державному рівнях, реалізація яких потребує наявності земельного ресурсу, з урахуванням комплексу потреб для забезпечення ефективного управління процесами функціонування населеного пункту.

Врахування положень та завдань, визначених у планах та програмах що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, в певній мірі визначають передумови для прийняття рішень при розробленні проекту містобудівної документації.

Забезпечення доступу та врахування думки громадськості та органів виконавчої влади під час розроблення проекту генерального плану смт Нова Борова та здійснення СЕО.

В рамках проведення процедури стратегічної екологічної оцінки проекту «Генеральний план смт Нова Борова Хорошівського району Житомирської області» був розроблений проект Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки. З метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості Заяву Про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документу державного планування було опубліковано на веб-ресурсі Новоборівської селищної ради, в період з 1 липня 2019 року (<https://novoborivska-gromada.gov.ua/news/>); та в засобах масової інформації: газетах “Житомирщина”, № 49 від 3-5 липня 2019р. та газеті ”Прапор”, № 27 від 5 липня 2019 р..

Протягом встановленого періоду громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документу державного планування було надіслано органам виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я.

Від Управління екології та природних ресурсів Житомирської ОДА були отримані пропозиції щодо обсягу стратегічної екологічної оцінки - визначена низка питань, яким необхідно приділити увагу під час виконання стратегічної екологічної оцінки. Надані пропозиції були проаналізовані та враховані під час здійснення СЕО та підготовки звіту, у відповідності до вимог ЗУ «Про стратегічну екологічну оцінку» та з урахуванням Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Міністерством екології та природних ресурсів України та інших державних норм та стандартів в сфері містобудування.

Розділ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

При аналізі та оцінці поточного стану навколишнього природного середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я. Основними джерелами інформації були Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Житомирській області; дані Комунального некомерційного підприємства «Центр первинної медико-

санітарної допомоги» Новоборівської селищної ради; статистичні дані Управління статистики у Житомирській області.

В процесі роботи були проаналізовані дані регіональних галузевих управлінь та відділів, інформація окремих суб'єктів господарської діяльності, звіти. Були оцінені існуючий стан довкілля та його ймовірний перспективний стан, якщо проект державного планування не буде впроваджений (тобто нульова альтернатива).

2.1. Повітряний басейн

Одним із визначальних чинників стану атмосферного повітря території є її метеорологічні характеристики, що визначають умови розсіювання шкідливих речовин в атмосферному повітрі. Селище Нова Борова розташоване на території з помірним потенціалом забруднення атмосферного повітря, що характеризується менш сприятливими умовами розсіювання промислових викидів.

Джерелами забруднення повітряного басейну є стаціонарні та пересувні джерела викидів забруднюючих речовин, при цьому більшість викидів відбувається від пересувних джерел викидів.

Викиди шкідливих речовин від стаціонарних джерел забруднення обумовлені діяльністю промислово-комунальних підприємств. Стаціонарні джерела викидів зосереджені переважно на території промислово-виробничих груп, що розташовані на північно-західній околиця населеного пункту, відносяться до IV, V класів шкідливості. Основними підприємствами, що здійснюють виробничу діяльність, є допоміжні ділянки підприємств добувної промисловості та підприємства з обробки каменю. Також наявні підприємства будівельної галузі, харчової та легкої промисловості, транспортні та геологорозвідувальні підприємства.

Внесок у забруднення атмосфери додають котельні підприємств теплоенергопостачання селища.

В зоні впливу промислової ділянок, в межах СЗЗ, можливі перевищення ГДК забруднюючих речовин в атмосферному повітрі. Основними забруднюючими речовинами є окисли вуглецю, окисли азоту, сірчаний ангідрид, пил.

Стан атмосферного повітря в певній мірі залежить від обсягів викидів забруднюючих речовин різними джерелами та ефективністю існуючих методів їх регулювання. Аналіз тенденцій обсягів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами викидів проводиться згідно статистичних даних, наданих Управлінням статистики у Житомирській області, по підприємствам смт Нова Борова, що надавали звітні дані за останні роки згідно встановлених державних регламентів збору статистичної звітності.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення.

Роки	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.
Викиди, тонн	26,58	*	38,49	50,40
Крім того діоксиду вуглецю, тонн	1455,82	*	1291,83	1513,44

* - підприємства були відсутні в переліку підприємств що звітують, який формується на державному рівні.

Згідно зі статистичними даними звітні дані надавали громадські установи. В останні чотири роки спостерігається незначна тенденція до нерівномірного зростання об'ємів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення. Це більш ймовірно пов'язано з тривалістю опалювального періоду в залежності від року, якості обслуговування та налагодження теплогенеруючих установок громадських закладів та установ.

Основна частка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря припадає на пересувні джерела, переважно на долю автотранспорту. Викиди від автотранспорту особливо небезпечні для здоров'я людини, оскільки потрапляють у повітря в приземному шарі, в зоні дихання людини. Якість повітря може погіршуватись з причини експлуатації технічно зношеного транспорту, сумнівної якості пального, недосконалої організації дорожнього руху, стану дорожнього покриття. Найбільші інтенсивності автомобільного руху, в тому числі транзитного, відмічаються по вулицях Лісна, Привокзальна, Іршанська.

Контроль за рівнем забруднення атмосферного повітря на території селища здійснюється Коростенським міжрайонним відділом ДУ «Житомирський обласний лабораторний центр МОЗ України». Згідно інформації вказаної установи за останній звітний період дослідження атмосферного повітря проводились згідно плану моніторингу об'єктів зовнішнього середовища смт Нова Борова в пункті вул.Заводська,1 на межі санітарно-захисної зони промпідприємства. За результатами моніторингових досліджень концентрація пилу в атмосферному повітрі склала 0,35 мг/дм³, двоокису азоту 0,14 мг/дм³, двоокису сірки 0,3 мг/дм³, окису вуглецю 0,55 мг/дм³, що не перевищує ГДК.

З метою забезпечення гігієнічних нормативів стану атмосферного повітря в житловій та прирівняній до неї забудові промислові та комунальні підприємства мають виконувати вимоги чинного законодавства в сфері охорони атмосферного повітря: розробка проектно-дозвільної документації; виконання необхідних інженерно-планувальних заходів з уловлення та очистки забруднюючих речовин шляхом впровадження сучасних технологій виробництва та модернізації пилогазоочисного устаткування. Для промислово-комунальних вузлів, що складаються в тому числі з малих підприємств, а також для перспективних ділянок промислово-комунального призначення, необхідно розробляти комплексні проекти організації санітарно-захисних зон, враховуючи сукупний вплив всіх джерел забруднення, з впровадженням необхідних заходів щодо охорони атмосферного повітря.

Одним із головних завдань в питанні охорони атмосферного повітря на території житлової та прирівняної до неї забудови є розподілення транспортних потоків шляхом формування раціональної магістральної мережі вулиць та виконання інших рішень, прийнятих в проекті генерального плану смт Нова Борова (розділ «Транспортна інфраструктура»).

Виконання заходів з планувальної організації території та комплексне озеленення селища також сприятиме забезпеченню відповідності стану атмосферного повітря санітарним нормам на території житлової забудови.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо документ державного планування не буде затверджено.

Стан атмосферного повітря в певній мірі залежить від обсягів викидів забруднюючих речовин різними джерелами та ефективністю існуючих методів їх регулювання.

З метою забезпечення гігієнічних нормативів стану атмосферного повітря в житловій та прирівняній до неї забудові проектом генерального плану передбачено ряд заходів: виконання вимог чинного законодавства в сфері охорони атмосферного повітря виробничо-комунальними підприємствами; розробка проектно-дозвільної документації з обґрунтування обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; розробка проектів організації санітарно-захисних зон, що потребують скорочення нормативних параметрів СЗЗ; виконання необхідних інженерно-планувальних заходів з уловлення та очистки забруднюючих речовин шляхом впровадження нових технологій виробництва, модернізації та належного технічного догляду за роботою пилогазоочисного устаткування.

Розвиток вулично-дорожньої мережі селища передбачає реалізацію наступних рішень. На розрахунковий етап проектом передбачається будівництво чотирьох проектних магістральних вулиць (1 загальноміського та 3 районного значення) та проведення реконструкції з розширенням проїзної частини до 6 метрів на вулицях Саратовська, Калинова, Квітнева, Жовтнева. На проектних житлових вулицях проектом передбачається

влаштування проїзної частини шириною 5,5 метрів, а ширина даних вулиць в межах червоних ліній становитиме 15 метрів.

Виходячи з перспективи розвитку сельбищної території селища, теплопостачання існуючого та нового житлового фонду, пропонується здійснювати індивідуальними теплоустановками, підприємств та закладів обслуговування від власних джерел.

На перспективу, з метою покращення екологічного стану довкілля, економії паливно-енергетичних ресурсів для теплопостачання об'єктів пропонується застосування теплових установок сучасного типу (теплогідромеханічні генератори, теплові насоси та інші). Для теплонасосних установок (ТНУ) джерелом низькопотенційного тепла можливе використання систем утилізації тепла на очисних спорудах каналізації, використання тепла ґрунтів, водоймищ, повітря. Покриття теплових навантажень пропонується через комплексне застосування ТНУ з геліосистемами.

В перспективі, використання мережного природного газу як паливо розглядається для забезпечення таких категорій споживачів, як житлові будинки та джерела теплопостачання. Приготування їжі в об'єктах соціальної і бюджетної сфери (дитячих дошкільних та шкільних закладах, підприємствах громадського харчування, лікувальних закладах) передбачене на базі використання електроенергії.

У випадку, якщо проект генерального плану не буде затверджений, а заходи з охорони атмосферного повітря не будуть реалізовані, це призведе до зниження якості екологічних показників стану довкілля та санітарно-гігієнічних умов проживання населення. Невиконання рішень щодо розроблення проектів організації та скорочення СЗЗ від існуючих виробничих підприємств, що межують із сельбищною зоною, сприятиме збереженню ризиків шкідливого впливу на стан атмосферного повітря та, відповідно, на здоров'я населення, що мешкає (або перебуває) у сельбищній зоні в межах нормативних параметрів СЗЗ.

В майбутньому очікується тенденція збільшення кількості автономних та індивідуальних джерел теплопостачання. Вплив від реалізації вищезазначених рішень на стан атмосферного повітря та здоров'я населення є малопрогнозованим, оскільки залежить від видів палива, що використовуватиметься у теплогенеруючих установках та рівня впровадження теплових установок сучасного типу. Якщо визначені проектом заходи з розвитку систем тепло- та газопостачання не будуть реалізовані, стан атмосферного повітря більш ймовірно не зазнає суттєвих змін, проте за умови зростання ступеню зносу технологічного обладнання відбуватиметься поступове збільшення шкідливого впливу на стан атмосферного повітря. Використання твердих видів палива в теплогенеруючих установках окремими суб'єктами господарювання спричинятиме погіршення стану атмосферного повітря.

Якщо проект генерального плану не буде впроваджений, а рішення щодо реконструкції існуючих та будівництва нових вулиць для раціонального розподілення транспортних потоків не будуть реалізовані, шкідливий вплив транспорту на атмосферне повітря і здоров'я населення ймовірно буде залишатися без змін, а по мірі підвищення рівня автомобілізації зазнаватиме негативних тенденцій, переважно на магістральних вулицях селища, що знизить рівень комфортного проживання.

2.2. Водні ресурси та їх використання

Згідно з гідрологічним районуванням України селище знаходиться в межах Поліської області надмірної водності.

Територія населеного пункту розташована в басейні р. Ірша, на її правому березі. Західна частина селища практично виходить на берег Іршанського водосховища.

Довжина р. Ірша 128 км, похил 0,78 м/км, площа водозбірного басейну 3070 км², відноситься до середніх річок. Ширина русла коливається від 10 до 30м, глибина 1,0-2,5м, рідше 3,0-4,0м. Ріка характеризується повільною течією і малими ухілами дна, котрі не перевищують 0,1-0,3°. Русло ріки звивисте, кам'янисте. В районі селища на р. Ірша утворене

водосховище, яке призначене для забору води для селищ смт Нова Борова та смт Іршанськ а також для технічних потреб філії «ІГЗК» ПАТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія».

Середня дата встановлення льодоставу на водосховищі 22 грудня, середня дата очищення від льоду 28 березня. Товщина льоду максимальна 100 см, середня 60 см.

Ріка живиться сніговими та дощовими водами. Рівневий режим ріки в період весняних повеней та паводків в районі селища регулюється пропускною здатністю гідроспоруди водосховища. Площа водозбірної басейну до створу гідровузла 515 км². Середньобогаторічний об'єм стоку: річний 53,5 млн. м³, за водопілля 24,72 млн. м³. Максимальні розрахункові витрати води через споруди гідровузла з ймовірністю перевищення 1% забезпеченості 274 м³/с. Максимальні повірочні витрати води через споруди гідровузла з ймовірністю перевищення 0,1% забезпеченості 390 м³/с.

У південно-східній частині території населеного пункту протікають безіменні струмки, один з яких впадає в інший, вони є правими притоками р. Ірша. По вул. Сонячна, Калинова проходить місцевий вододіл.

Заплави струмків плоскі, шириною 80-250м, частково заболочені, зарості болотною рослинністю, чагарником та окремими деревами вільхи, лози.

Корінні схили пологі. На межі заплави та корінних схилів – залужені, заростають чагарником та окремими деревами вільхи, лози, а вище зайнятігородами жителів селища.

Ширина русел струмків 1,0-1,8м, місцями 3,0м, глибина 0,4-0,8. Нахил ґрунтового та поверхневого стоку малий. В районі перетину з вул. Героїв України на струмку утворений ставок, площею близько 0,16га. На частині течії русла струмків перетворені в канали. Ширина каналів по верху від 1,0 до 3,0м, в районі вул. Б.Хмельницького і Калинова шириною 3,0-6,5м.

Також на території населеного пункту наявні озера та чисельні копанки.

На час розробки містобудівної документації Проект встановлення меж прибережних захисних смуг водойм на території селища відсутній.

В рамках виконання програми державного моніторингу довкілля, в частині проведення Держводагенством радіологічних і гідрохімічних спостережень за станом поверхневих вод у створах спостережень «Житомироблводресурси» здійснює контроль за якісним станом поверхневих вод, в т.ч. у створі на р. Ірша (поверхневий питний водозабір). За результатами аналітичних вимірювань, проведених у 2018 році, рівні забруднення поверхневих вод у порівнянні з попереднім роком не змінилися. За гідрохімічними показниками середньорічні концентрації у даному контрольному створі перевищення ГДК фіксувалися по показниках БСК₅ – в кратності 1,31 ГДК та ХСК – 2,04 ГДК. Згідно значення інтегрального показника екологічний стан поверхневих вод відноситься до II класу – "добрий", який свідчить про збалансованість екосистеми.

Контроль за станом поверхневих водойм здійснюється також Коростенським міжрайонним відділом ДУ "Житомирський обласний лабораторний центр МОЗ України". Спостереження проводились на р.Ірша в рекреаційних зонах – II-га категорія (зона відпочинку, вище і нижче скиду стічних вод). Для визначення стану водойм II-ї категорії досліджено 36 проб за санітарно-хімічними показниками, з них 12 відхилень та 36 проб за мікробіологічними показниками, без відхилень. Відхилення в водоймах II-ї категорії були зареєстровані по вмісту заліза – 0,9 мг/дм³ (перевищення ГДК в 2,72 рази), БСК₅ – 11 мг/дм³ (перевищення ГДК в 1,83 рази).

Використання водних ресурсів.

Джерелом водопостачання селища є поверхнєве джерело – Іршанське водосховище. Поверхнева вода надходить від технічного водопроводу для подальшої очистки на станції очистки води "Система омніфільтрації OFSY" Новоборівського ЖКП для споживання води на власні потреби підприємства, передачі води населенню та іншим підприємствам смт Нова Борова.

В межах території населеного пункту наявні гідрогеологічні свердловини, пробурені у 1980-х роках. Глибина свердловин 80-90м, розкритий водоносний горизонт тріщинуватої зони кристалічних порід. Зазначені свердловини розглядаються як альтернативні джерела водопостачання населеного пункту.

Контроль за станом поверхневих водойм здійснюється Коростенським міжрайонним відділом ДУ "Житомирський обласний лабораторний центр МОЗ України". Для визначення стану водойм І-ї категорій досліджено 10 проб в місці водозабору за санітарно-хімічними показниками (2 відхилення); за мікробіологічними показниками 10 проб (без відхилень). За радіологічними показниками водойм І-ї категорії було досліджено 7 проб – всі без відхилень. В питній воді як централізованого так і децентралізованого водопостачання проведеними дослідженнями цезію-137 не виявлено, сумарна альфа- та бета-активність в межах допустимих норм. За результатами моніторингових досліджень після проходження станції очистки якість води відповідає нормам ДСанПіН 2.2.4-171-10 "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною".

Каналізаційні очисні споруди (КОС) Новоборівського житлово-комунального підприємства господарсько-побутової каналізації розташовані за північній околиці селища. Згідно інформації Новоборівського ЖКГ проектна потужність КОС 1400 м³/добу, фактична 140-150 м³/добу.

За даними Житомирського обласного управління водних ресурсів до підприємств розташованих в межах селища, що здійснюють скид зворотних (стічних) вод у р.Ірша після біологічної очистки на КОС відноситься Новоборівське житлово-комунальне підприємство. Загалом за 2017р. відведено у р.Ірша 51,6 тис. м³ зворотних (стічних) вод, із них нормативно-очищених на очисних спорудах – 9,1 тис. м³ та 42,5 тис. м³ недостатньо-очищених, у яких вміст азоту амонійного перевищив ГДК в 1,7 рази, фосфатів та заліза загального в 1,1 рази. Це пов'язано із застарілим обладнанням. Згідно проекту, на КОС Новоборівського ЖКП здійснюється перший етап реконструкції відповідно до бюджетних призначень, наданих з Держбюджету.

З території селища Нова Борова відведення дощових та талих вод відбувається в основному поверхневим способом - по існуючому рельєфу, спланованій поверхні землі, твердим покриттям, у напрямку балок зі скидом стоків до заплав безіменних струмків та приток р. Ірша. Відсутність організованого відведення поверхневих вод, відсутність очисних споруд дощової каналізації спричиняє забруднення навколишнього середовища, водних об'єктів та ґрунтів важкими металами та іншими токсичними та канцерогенними речовинами, що утворюються від осідання викидів автотранспорту та витікання паливо-мастильних матеріалів, продуктами руйнування твердого дорожнього покриття, сприяє підтопленню території.

Потенційні джерела забруднення водних ресурсів.

Джерелом забруднення природної гідросфери є поверхневий стік, який формується на території селища, виробничих майданчиках підприємств. Додатковим джерелом забруднення водного басейну є поширення стихійних звалищ сміття та водопроникні вигрібні ями на ділянках садибної забудови.

Відсутність проекту з визначення меж прибережних захисних смуг водотоків та водойм, з винесенням їх в натурі, чинить негативний вплив на якість поверхневих вод, через порушення водоохоронного законодавства при виділенні актів на права власності земельних ділянок у прибережних зонах, а також створює відсутність законодавчих підстав в питаннях контролю та відповідальності за дотриманням режиму господарського використання в межах прибережних захисних смуг.

Відсутність системи збору дощових вод та локальних очисних споруд, призводять до забруднення поверхневих вод. Це підвищує ризики захворювань, що передаються водою при рекреаційному використанні водойм в місцях відпочинку.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде впроваджено.

З метою охорони водних ресурсів та їх раціонального використання в проекті містобудівної документації визначено за необхідне виконання низки пріоритетних завдань: реконструкція та розвиток централізованої системи каналізації та завершення реконструкції каналізаційних очисних споруд; будівництво мережі дощової каналізації та будівництво локальних очисних споруд зливових стоків; розчистка та оздоровлення водойм; здійснення необхідних заходів з інженерної підготовки та захисту території; виготовлення технічної документації із землеустрою із визначення меж прибережних захисних смуг усіх водотоків та водойм селища та винесення їх меж в натурі із благоустроєм та забезпеченням режиму господарської діяльності, передбаченого законодавством.

Якщо вищезазначені рішення генерального плану не будуть реалізовані, подальший розвиток житлової та громадської забудови селища, як і виробничо-промислового сектору, спричинятиме техногенне навантаження на водні об'єкти, що розташовані на території населеного пункту та на суміжних ділянках. Зокрема відсутність мережі зливової каналізації, обумовлює подальше забруднення водойм поверхневим стоком, що формується на території селища та прилеглих територіях сільськогосподарського призначення.

2.3. Ґрунтове середовище та земельні ресурси

Згідно агроґрунтового районування України територія населеного пункту розташована в межах Центральної правобережної провінції.

В межах селища найбільш розвинуті дерново-підзолисті піщано-суглинисті ґрунти, які сформувались на флювіогляціальних відкладах.

На переважній частині території поширені дерново-підзолисті глейові та глеюваті супіщані та глинисто-піщані ґрунти. На південній, південно-західній та південно-східній околицях території населеного пункту на підвищених формах рельєфу поширені дерново-підзолисті неоглеєні глинисто-піщані ґрунти.

Надлишкове зволоження, недостатній природний дренаж обумовили широкий розвиток торф'янисто-болотних ґрунтів в пониженнях рельєфу. У заплавах безіменних струмків, у східній та південній частинах селища, сформувались дерново-підзолисті сильно глейові супіщані ґрунти та лучно-болотні неосушені ґрунти.

Ґрунти характеризуються невисокою природною родючістю. Вони сприятливі для озеленення.

Виробнича цінність земель сільськогосподарського призначення на території селища визначається в складі "Технічної документації по визначенню нормативної грошової оцінки земель населеного пункту смт Нова Борова", (ДП "Житомирський НДПІ Землеустрою, м.Житомир – 2014р.). Згідно Наказу Державного комітету України по земельних ресурсах від 6.10.2003 року № 245 "Про затвердження переліку особливо цінних груп ґрунтів" на території селища відсутні землі, що віднесені до особливо цінних.

Питання щодо відведення земель сільськогосподарського призначення різних форм власності для потреб містобудівного розвитку знаходиться в компетенції селищної Ради відповідно дії п. 2, ст. 150, Земельного Кодексу України.

Існуюча територія смт Нова Борова складає 588,2 га. Розподіл території селища за функціональним використанням наведений в таблиці

Існуюче використання території селища

Показники	га	%
1. Житлова забудова, всього, у тому числі:	161,0	27,4
- багатоквартирна	6,0	1,0
- садибна	155,0	26,4
2. Громадська забудова	10,4	1,8
3. Виробнича територія	55,8	9,5
4. Комунальна забудова	7,7	1,3
5. Складська забудова	9,0	1,5
6. Території транспортної інфраструктури, всього, у тому числі:	102,0	17,3
- вулично-дорожньої мережі	102,0	17,3
7. Ландшафтно-рекреаційні та озеленені території, всього, у тому числі:	66,0	11,2
- загального користування	10,3	1,8
- лісів	53,0	9,0
- дачі, садові товариства	2,7	0,5
8. Території сільськогосподарського призначення	164,2	27,9
9. Водні поверхні	2,3	0,4
10. Болота	2,6	0,4
11. Інші території	7,2	1,2
Територія в межах населеного пункту	588,2	100,0

На підставі передбаченого проектом перспективного розвитку економіки, соціальної сфери, інженерно – транспортної інфраструктури, були визначені території, що потрібні для розміщення усіх видів міського будівництва

Згідно з завданням на проектування та на підставі техніко-економічних розрахунків, на розрахунковий етап територія селища збільшується орієнтовно на **41,8** га і становитиме **630,0** га. Збільшення території пропонується за рахунок земель Новоборівської об'єднаної селищної територіальної громади.

На розрахунковий етап передбачається збільшення територій: житлової забудови на 62 га; громадської забудови на 6,2 га; виробничої та комунально-складської забудови на 22,2 га; територій транспортної інфраструктури (вулично-дорожньої мережі) на 10,8 га; ландшафтно-рекреаційної та озелененої на 30,2 га; зелених насаджень спеціального призначення на 9,5 га.

Джерелами забруднення ґрунтів на території селища є сміттєзвалище, викиди від автотранспорту, неповне охоплення садибної забудови господарсько-фекальною каналізацією. Додаткове забруднення на території створюють несанкціоновані стихійні сміттєзвалища.

Вивіз ТПВ з території смт Нова Борова здійснюється на існуюче Новоборівське звалище твердих побутових відходів, що розташоване на східній околиці, на відстані 425-470 м від існуючої житлової забудови. Паспорт MBV реєстраційний номер №5,1, дата реєстрації 01.10.2000р. Звалище розташоване на відстані 2,5 км від водних об'єктів (струмок); 5,0 км від водозабірних споруд. Площа звалища 2,6га. З північного боку сміттєзвалища облаштований водовідвідний канал. Знешкодження відходів здійснюється шляхом скидання на землю. Звалище не відповідає екологічним вимогам. Глибина залягання ґрунтових вод 1-2м. Незадовільний стан захисних споруд. Відсутній проект. Відсутні донний та бортові ізоляційні екрани. Сортивання ТПВ не здійснюється. Моніторингові спостереження за впливом на навколишнє природне середовище не проводиться.

Аналіз тенденцій обсягів утворення та показників поводження з відходами проводиться згідно статистичних даних, наданих Управлінням статистики у Житомирській

області, по підприємствам смт Нова Борова, що надавали звітні дані за останні роки згідно встановлених державних регламентів збору статистичної звітності.

Утворення відходів, тонн/рік.

Роки	2015р.		2016р.		2017р.		2018р.	
	I-IV класів небезп.	у т.ч. I-III класів небезп.	I-IV класів небезп.	у т.ч. I-III класів небезп.	I-IV класів небезп.	у т.ч. I-III класів небезп.	I-IV класів небезп.	у т.ч. I-III класів небезп.
Утворення відходів, тонн	2677,07	0,515	1875,26	0,023	1916,6	0,337	1335,76	0,029
Утилізовано відходів, т	-	-	-	-	-	-	138	-
Спалено, т	-	-	-	-	-	-	-	-
Видалено відходів у спеціально відведених місцях та об'єктах, т	4146,95	-	986,4	-	-	-	1014	-
Загал. обсяг відходів накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах, т	14577,25	-	16561,65	-	17533,65	-	18547,65	-
Кількість спеціально відведених місць та об'єктів видалення відходів, (од.)	1		1		1		1	

Основна кількість відходів утворюється на підприємствах Новоборівське житлово-комунальне підприємство та ТОВ "Юніком-пром".

Згідно зі статистичними даними про утворення відходів в останні роки спостерігається тенденція до поступового зменшення об'ємів. Об'єми утворення відходів залежать від економічної діяльності підприємств, які характеризуються нестабільністю роботи в останні роки. Через відсутність ефективної системи сортування твердих побутових відходів відбувається поступове накопичення їх у спеціально відведених місцях, на міському сміттєзвалищі.

Накопичення відходів є фактором негативного впливу на навколишнє середовище та створює ризики впливу на здоров'я населення. Розвиток системи поводження з відходами є одним із пріоритетних завдань органів в сфері охорони навколишнього природного середовища вирішення якого потребує розроблення програм та фінансування на регіональному рівні.

Згідно даних "Паспорту виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на території Хорошівського району" (м. Хорошів, 2018р.), проблемними питаннями даного об'єкту є несанкціонований вивіз сміття жителями та ФОП селища. Накопичені за час експлуатації сміттєзвалища побутові відходи переносяться вітром на прилеглі території, спричиняючи шкідливий антропогенний вплив. У 2009р. КП "Житомирводпроект" був виконаний Робочий проект "Заходи по охороні земель навколо сміттєзвалища в смт Нова Борова Володарсько-Волинського району Житомирської області". Зазначеним проектом були визначені ділянка, на якій необхідно проведення заходів (площею 0,8га) та територія, що підлягає охороні в радіусі 250-400м від сміттєзвалища (на площі 37,5 га) в південному, західному та північному напрямках. Заходи проекту потребують виконання.

Контроль за станом ґрунтів на території селища здійснюється Коростенським міжрайонним відділом ДУ "Житомирський обласний лабораторний центр МОЗ України". За інформацією вказаної установи за останній звітний період по смт Нова Борова в зоні

відпочинку було відібрано та досліджено 2 проби ґрунту на мікробіологічні показники. Відхилень від санітарних норм не було виявлено.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде впроваджений.

Проектним рішенням передбачається 100% охоплення існуючої та проектною житлової і громадської забудови планово-подвірною системою санітарного очищення та заходи щодо поводження з ТПВ. Вивіз, обеззаражування та утилізація ТПВ передбачається на існуючому сміттєзвалищі з приведенням його до вимог сучасного полігону. Разом з тим передбачено впровадження системи роздільного збору ТПВ та встановлення мобільної сортувальної лінії. В подальшому відпрацьована ділянка полігону підлягає рекультивації з проведенням заходів по санації території. Для оздоровлення ґрунтового середовища необхідне виконання комплексу заходів, передбачених Робочим проектом "Заходи по охороні земель навколо сміттєзвалища в смт Нова Борова Володарсько-Волинського району Житомирської області" (КП "Житомирводпроект", м. Житомир -2009р.).

З метою охорони навколишнього природного середовища пропонується запровадження системи роздільного збору сміття зі створенням пунктів збору вторинних ресурсів (папір, ПЕТ-пляшки та інші вироби з полімерів, скло, метал); повне охоплення селища централізованим водопостачанням та водовідведенням. З метою запобігання потрапляння відходів I - III класів небезпеки на місця видалення побутових відходів та довкілля пропонується створення стаціонарних (мобільних) пунктів прийому небезпечних відходів від населення, таких як: відпрацьовані акумуляторні батареї, масла та шини від експлуатації приватного автотранспорту, відпрацьовані люмінесцентні лампи та прилади що містять ртуть, стара побутова техніка з подальшою їх передачею на спеціалізовані підприємства з їх переробки та знешкодження.

В разі не виконання заходів, передбачених генеральним планом, фактор поводження з відходами матиме найбільше значення серед ризиків шкідливого впливу на ґрунтове середовище. Низький рівень екологічної освіти/свідомості населення, культури поводження з твердими побутовими відходами та відходами ремонтно-будівельних робіт, відсутність можливостей утилізації та роздільного збору ТПВ є факторами шкідливого впливу на ґрунтове середовище. Окрім того, відсутність реалізації низки заходів з інженерної підготовки та захисту території в подальшому може спричинити ризики активізації процесів підтоплення на ділянках сільбищних територій, що в свою чергу може негативно впливати на експлуатацію та обслуговування приміщень і споруд та створювати певні ризики для здоров'я населення.

Відсутність актуального генерального плану з відповідним функціональним зонуванням території спричиняє ризики, ймовірного хаотичного містобудівного освоєння та неефективного використання земель, з порушенням санітарно-гігієнічних вимог до забудови населених пунктів, що провокує погіршення стану здоров'я населення.

2.4. Рослинний та тваринний світ, біорізноманіття, ландшафт

Селище розташоване на території хвойно-широколистяних ландшафтів – моренно-зандрових низовин, хвилястих, з дерново-підзолистими, переважно супіщаними ґрунтами, з островами борів і суборів. На прибережних ділянках р. Ірша поширені заплавні ландшафти - лісові і лугово-болотні заплави.

З метою збереження існуючих природних комплексів охорони біорізноманіття в області розроблена Регіональна схема екологічної мережі Житомирської області, яка затверджена рішенням Житомирської обласної ради № 1080 від 11.05.2010р. року.

Відповідно до регіональної схеми екологічної мережі, через територію селища Нова Борова проходить Кропивнянсько-Іршанська (Середньоіршанська) сполучна територія

регіонального рівня, довжиною близько 32 км, шириною до 15 км. Межа території пролягає на півдні поблизу населених пунктів Кропивня – Стебниця – Нова Борова – Добринь – Сичівка, на півночі – поблизу сіл Лісовщина – Шершні. Територія міститься в басейнах малих річок – притоків Ірші (Іршиці та Лемні), на правобережжі Ірші – в басейні малої річки Рихта. Являє собою денудаційну слабкохвилясту піднесену моренно-зандрову рівнину з відслоненнями кристалічних порід на вододілах.

Характеристика рослинного та тваринного світу району надана по Кропивнянсько-Іршанській сполучній території, згідно даних Звіту про науково-дослідну роботу по темі “Розробка проекту регіональної екологічної мережі Житомирської області” (НАН України, ДП Науково-виробниче мале підприємство «Відродження», м. Київ – 2009р.).

Рослинний світ.

На підвищених ділянках з піщаними ґрунтами формуються соснові ліси різнотравно-зеленомохові. В моховому покриві зростають дикран багатоніжковий (*Dicranum polysetum*), плеуроцій Шребера (*Pleurozium schreberi*); в трав'яному – чорниця (*Vaccinium myrtillus*), брусниця (*V. vitis-idaea*), боровинка однобока (*Orthilia secunda*), конвалія травнева (*Convallaria majalis*), зіновать руська (*Chamaecytisus ruthenica*), купина лікарська (*Polygonatum odoratum*), орляк (*Pteridium aquilinum*), веснівка дволиста (*Maianthemum bifolium*) та інші види.

На супіщано-суглинистих ґрунтах з моренними суглинками переважають субори, деревостан яких формують дуб черешчатий (*Quercus robur*) і сосна звичайна (*Pinus sylvestris*). Чагарниковий ярус переважно негустий, в ньому представлені ліщина (*Corulus avellana*), горобина (*Sorbus aucuparia*), крушина (*Frangula alnus*), бруслина бородавчаста (*Euonymus verrucosa*) та інші види. Трав'яний ярус багатовидовий, переважають у ньому світлолюбні види: конвалія травнева, дрік фарбувальний (*Genista tinctoria*), купина лікарська, орляк, перлівка поникла (*Melica nutans*), ростуть також вероніка дібровна (*Veronica chamaedrys*), конюшина альпійська (*Trifolium alpestre*), кадило мелісолисте (*Melittis melissophyllum*), первоцвіт весняний (*Primula veris*), суниці лісові (*Fragaria vesca*), смовдь гірська (*Peucedanum oreoselinum*), герань криваво-червона (*Geranium sanguineum*), перстач білий (*Potentilla alba*) та інші види.

Зрідка трапляються дубово-грабові ліси з ліщиновим підліском. У трав'яному ярусі цих угруповань ростуть осока волосиста (*Carex pilosa*), яглиця звичайна (*Aegopodium podagraria*), підмаренник запашний (*Galium odoratum*), копитняк європейський (*Asarum europaeum*), зірочник ланцетовидний (*Stellaria holostea*) та інші види.

У зниженнях, заплавах малих річок формуються ліси з вільхи чорної (*Alnus glutinosa*) з крушиною, черемхою (*Padus avium*), вербою попелястою (*Salix cinerea*) в чагарниковому ярусі. У трав'яному ярусі ростуть осока видовжена (*Carex elongata*), осока гостровидна (*C. acutiformis*), осока побережна (*C. riparia*), вербозілля звичайне (*Lysimachia vulgaris*), очерет (*Phragmites australis*), теліптеріс болотяний (*Thelypteris palustris*), кропива жабрійолиста (*Urtica galeopsifolia*) та інші гігрозоміофіти.

Лучна рослинність представлена головним чином угрупованнями з переважанням щучки дернистої (*Deschampsia caespitosa*), комишу лісового (*Scirpus sylvatica*), костриці лучної (*Festuca pratensis*), мітлиці тонкої (*Agrostis tenuis*), пахучого колоска звичайного (*Anthoxanthum odoratum*) тощо. Сухі піски у долині р. Ірша та узлісся соснових лісів заростають псамофітами: булавоносцем сивіючим (*Corynephorus canescens*), куничником наземним (*Calamagrostis epigeios*), полином польовим (*Artemisia campestris*), гвоздиком Борбаша (*Dianthus borbasii*), агалік-травом гірською (*Jasione montana*) тощо.

У блюдцеподібних зниженнях трапляються мезотрофні болота з осокою пухнастоплідною (*Carex lasiocarpa*) та осокою носатою (*C. rostrata*). Вздовж водотоків поширені угруповання прибережно-водної рослинності, сформовані лепешняком великим (*Glyceria maxima*), рогозом широколистим (*T. latifolia*), очеретом та іншими видами. У водоймах зі сповільненою течією розвиваються угруповання, сформовані лататтям білим

(*Nymphaea alba*), лататтям сніжно-білим (*N. candida*), глечиками жовтими (*Nuphar lutea*), рдесником плавучим (*Potamogeton natans*) тощо. В товщі води звичайно ростуть кушир занурений (*Ceratophyllum demersum*), елодея канадська (*Elodea canadensis*), тощо.

Рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України:

Група асоціацій соснових лісів зеленомохових та чорницевих – *Pineta hylocomiosa*, *Pineta myrtillosa*. Група асоціацій дубово-соснових лісів ліщинових – *Querceto-Pineta corylosa*. Група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного ліщинових – *Querceta (roboris) corylosa*. Асоціації дубових лісів із дуба звичайного ліщиново-трясучковидноосокових – *Quercetum (roboris) coryloso-caricosum (brizoidis)* і дубових лісів із дуба звичайного крушиново-трясучковидноосокових *Quercetum (roboris) franguloso-caricosum (brizoidis)*. Асоціації грабово-дубових лісів волосистоосокових – *Carpineto-Quercetum caricosum (pilosae)* та грабово-дубових лісів яглицевих – *C.-Q. Aegopodiosum*. Формация латаття білого – *Nymphaeeta albae*. Формация глечиків жовтих – *Nuphareta luteae*.

Відомості щодо окремих видів флори обмежені.

Види рослин, занесені до Європейського Червоного списку: інформація відсутня.

Види рослин, занесені до Додатку I Бернської конвенції: сон розкритий (*Pulsatilla patens*).

Види рослин, занесені до Червоної книги України:

- судинні рослини: осока затінкова (*Carex umbrosa*), плаун колючий (*Lycopodium annotinum*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*), сон розкритий (*Pulsatilla patens*).

- інші види рослин, які потребують охорони: кадило мелісолисте (*Melittis melissophyllum*).

Тваринний світ.

Територія цього екологічного коридору у ландшафтному відношенні досить різноманітна, що позначається на складі його фауни. Особливо відмічається фауністичний комплекс Іршанського гірничо-збагачувального комбінату (підприємство діє з 1956 року). Місця, де проводили дослідження, можна в уяві окреслити замкненою кривою, що проходить через населені пункти: Нову Борову – Турчинку – Іршанськ – Добринь – Ємилівку – Нову Борову. Крім фонових видів відмічені наступні рідкісні та «червонокнижні» види птахів: лунь польовий (*Circus cianeus*), підсоколик великий (*Falco subbuteo*), поморник короткохвостий (*Stercorarius parasiticus*), мартин середземноморський (*Larus melanocephalus*) та «червонокнижні» журавель сірий (*Grus grus*) і лелека чорний (*Ciconia nigra*).

Серед лісової орнітофауни характерними є зяблик (*Fringilla coelebs*), вівчарик-ковалик (*Phylloscopus collybita*), вівчарик жовтобровий (*Phylloscopus sibilatrix*), дрозди співочий (*Turdus philomelos*) та чорний (*Turdus merula*), синиця велика (*Parus major*), вівсянка звичайна (*Emberiza citrinella*), вільшанка (*Erithacus rubecula*), щеврик лісовий (*Anthus trivialis*), костогриз (*Coccothraustes coccothraustes*), кропив'янка чорноголова (*Sylvia atricapilla*), дятел звичайний (*Dendrocopos major*). Також до звичайних видів належить крутиголовка (*Jynx torquilla*), сойка (*Garrulus glandarius*), зозуля (*Cuculus canorus*), подекуди канюк звичайний (*Buteo buteo*), сова сіра (*Strix aluco*), крук (*Corvus corax*), слуква (*Scolopax rusticola*), яструб великий (*Accipiter gentilis*) та малий (*Accipiter nisus*).

У водно-болотних угіддях частіше зустрічаються курочка водяна (*Gallinula chloropus*), крижень (*Anas platyrhynchos*), баранець звичайний (*Gallinago gallinago*), лиска (*Fulica atra*), лелека білий (*Ciconia ciconia*), плиска біла (*Motacilla alba*), погонич звичайний (*Porzana porzana*), лунь очеретний (*Circus aeruginosus*), набережник (*Actitis hypoleucos*), кобилочка солов'їна (*Locustella luscinioides*), очеретянки лучна (*Acrocephalus schoenobaenus*), ставкова (*Acrocephalus scirpaceus*), велика (*Acrocephalus arundinaceus*), подекуди чапля сіра (*Ardea cinerea*), бугайчик (*Ixobrychus minutus*), ластівка берегова (*Riparia riparia*). Окрім того на трансформованій ділянці річища Лемні, де в результаті видобувної діяльності Іршанського ГЗК створено значну кількість штучних водойм – гідровідвалів, спостерігається концентрація птахів гідрофільного комплексу. Зокрема в околицях с. Лісовщина на штучних

островах водойм існують понад 10 років полівидові колоніальні поселення мартинів. Серед них фоновим видом є мартин звичайний (*Larus ridibundus*). В окремі роки нараховується до 650-700 гніздових пар. Поміж мартинів звичайних у невеликій кількості (5-10 пар) спостерігається мартин сивий (*Larus canus*), хоча на окремих островах вид гніздиться самостійно у кількості 15-25 гніздових пар. Також характерним, але у малій кількості (20-30 гніздових пар) поміж мартинів є поселення кричків річкових (*Sterna hirundo*). Неабияку роль лімітуючого чинника на цих поселеннях виконують 3-4 гніздові пари мартина жовтоногого (*Larus cachinnans*).

У міграційний період на берегах гідровідвалів спостерігаються коловодники лісові (*Tringa ochropus*), великі (*Tringa nebularia*), звичайні (*Tringa totanus*). Рідше відмічається коловодник чорний (*Tringa erythropus*) та брижач (*Philomachus pugnax*). На плесах формуються перед міграційні скупчення (100-300 особин) водоплавних, переважно крижнів (*Anas platyrhynchos*) до 95% (Спостереження М.Ф. Весельського).

В інших місцях регіону, зокрема в околицях смт. Іршанськ, у період з 1987 по 2004 рр. зафіксовано концентрації зимуючих водоплавних та коловодних птахів. Значні передміграційні скупчення також відмічені на Іршанському водосховищі в околицях смт. Нова Борова. Там таки, поблизу с. Кропивенка на території 1 га знаходиться орнітологічний заказник «Колонія чапель».

В агроценозах звичайними є жайворонок польовий (*Alauda arvensis*), шпак звичайний (*Sturnus vulgaris*), горобець польовий (*Passer montanus*), плиска жовта (*Motacilla flava*), щеврик лучний (*Anthus pratensis*), трав'янка лучна (*Saxicola ruberta*), подекуди чайка (*Vanellus vanellus*), канюк звичайний (*Buteo buteo*), лунь лучний (*Circus pygargus*), сова вухата (*Asio otus*), перепілка (*Coturnix coturnix*).

До звичайних птахів урболандшафтів належать ластівка сільська (*Hirundo rustica*) та міська (*Delichon urbica*), горобець хатній (*Passer domesticus*), голуб сизий (*Columba livia*), шпак звичайний, грак (*Corvus frugilegus*), плиска біла, чикотень (*Turdus pilaris*), коноплянка (*Acanthis cannabina*), щедрик (*Serinus serinus*), сорока (*Pica pica*).

Пролітними видами, які спостерігаються під час міграції є гагара червоношия (*Gavia stellata*) та чорношия (*Gavia arctica*), чепура мала (*Egretta garzetta*), гуска мала (*Anser erythropus*), лебідь-кликун (*Cygnus cygnus*), нерозень (*Anas strepera*), чернь білоока (*Aythya nyroca*) та морська (*Aythya marila*), морянка (*Clangula hyemalis*), турпан (*Melanitta fusca*), крех малий (*Mergus albellus*) та великий (*Mergus merganser*), підсоколик малий (*Falco columbarius*), сивка морська (*Pluvialis squatarola*), коловодник великий (*Tringa nebularia*), брижач (*Philomachus pugnax*), побережник малий (*Calidris minuta*) та білий (*Calidris alba*), баранець малий (*Limnocyttus minimus*), грицик великий (*Limosa limosa*), мартин малий (*Larus minutus*), кричок білощокий (*Chlidonias hybrida*), сова болотяна (*Asio flammeus*), тинівка лісова (*Prunella modularis*), вівчарик зелений (*Phylloscopus trochiloides*).

Серед інших «червонокнижних» видів можна також відмітити спостереження луна польового (*Circus cyaneus*), підорлика малого (*Aquila pomarina*), коловодника ставкового (*Tringa stagnatilis*), які були відмічені у міграційний період 1997-2009 рр. Цікавий факт реєстрації сови борогатої (*Strix nebulosa*) в регіоні 10.11.2002 р. Впродовж всіх років зрідка відмічається сорокопуд сірий (*Lanius excubitor*).

Загальний фон теріофауни складають представники ряду гризуни. Найчисельніші – нориця руда (*Myodes glareolus*), полівка сіра (*Microtus arvalis*), миша жовтогорла (*Apodemus flavicollis*), миша польова (*Apodemus agrarius*), миша хатня (*Mus musculus*), пацюк сірий (*Rattus norvegicus*). На ділянках мішаного лісу, де у підліску зростає ліщина звичайна зустрічається вовчок горішниковий (*Muscardinus avellanarius*) (Європейський Червоний список). В останнє десятиліття підвищилась чисельність популяції бобра європейського (*Castor fiber*). Звичайними видами є білка (*Sciurus vulgaris*) та подекуди ондатра (*Ondatra zibethicus*).

З інших систематичних груп класу Ссавці звичайними на території є кабан дикий (*Sus scrofa*), козуля європейська (*Capreolus capreolus*), бурозубка звичайна (*Sorex araneus*), кріт

європейський (*Talpa europaea*), їжак (*Erinaceus europaeus*), вечірниця дозірна (*Nyctalus noctula*), нетопир малий (*Pipistrellus pipistrellus*), лисиця звичайна (*Vulpes vulpes*), куниця лісова (*Martes martes*), собака єнотовидний (*Nyctereutes procyonoides*) та норка американська (*Mustela vison*).

Фоновими видами батрахо-герпетофауни регіону є жаба гостроморда (*Rana arvalis*), жаба ставкова (*Pelophylax lessonae*), ропуха сіра (*Bufo bufo*), тритон звичайний (*Triturus cristatus*), ящірка прудка (*Lacerta agilis*), вуж звичайний (*Natrix natrix*), гадюка звичайна (*Vipera berus*), подекуди зустрічається веретільниця (*Anguis fragilis*).

Іхтіофауна налічує понад 20 видів.

Серед комах, що занесені до Червоної книги України (1994) зафіксовано махаона (*Papilio machaon*) та вусача мускусного (*Aromia moschata*). Окрім численних представників малакофауни р. Ірша, в околицях смт. Іршанськ, виявлено неопізідіум тонколінійний (*Neopisidium (Europisidium) tenuilineatum tenuilineatum*).

Відповідно інформації Управління екології та природних ресурсів Житомирської ОДА, в межах території що проектується території та об'єкти природно-заповідного фонду відсутні. На час розробки проекту створення перспективних території та об'єктів ПЗФ не передбачається.

Рішення генерального плану враховують наявність існуючих зелених насаджень на території що проектується та передбачають їх збереження. При виділенні перспективних ділянок сільбищної зони для містобудівного освоєння існуючі зелені насадження на перспективу виконуватимуть функцію зелених насаджень загального користування.

2.5. Соціально-економічне становище та перспективи його розвитку

Порівнянням рівня обслуговування з нормативними показниками виявлене, що мережа установ обслуговування населеного пункту розвинена недостатньо та не задовольняє потреби населення в необхідних послугах, а їх розташування не завжди враховує максимально допустимі радіуси обслуговування: недостатня кількість закладів дошкільної освіти (74,7% від нормативних показників); закладів охорони здоров'я (68,1% місць у стаціонарах; 87,5% заклади первинної та вторинної допомоги); магазинів продовольчих та непродовольчих товарів (67% від нормативних показників); клубних закладів, центрів культури та дозвілля (31,3% від нормативних показників). Показники значно вищі за нормативні має мережа закладів громадського харчування.

Соціально-економічні проблеми та ризики:

- недостатня кількість місць прикладання праці, значна частина працездатного населення виїздить працювати за межі селища;
- відставання рівня розвитку соціальної сфери від соціально гарантованого рівня обслуговування;
- вузький спектр виробничої діяльності;
- незадовільний стан дорожнього покриття на територіях садибної забудови (необхідність поточного ремонту покриття проїзних частин);
- незадовільний технічний стан мереж водопостачання та водовідведення, морально та фізичне застаріле обладнання насосних станцій;
- морально застаріле обладнання теплових мереж;
- проблема утилізації відходів.

Передумови для подальшого соціально-економічного розвитку:

- сприятливе економіко-географічне положення (розміщення селища на міжнародній автомобільній дорозі державного значення М-21 та одноколінійній не електрифікованій залізниці сполученням Житомир – Коростень);
- наявність корисних копалин (в зоні впливу населеного пункту);

- наявність інвестиційно привабливих територій;
- значний трудовий потенціал, що визначається навичками у виробництві;
- наявність досвіду співпраці з міжнародними проектами технічної допомоги;
- сприятливі умови для розвитку рекреаційної та туристичної галузі.

Стратегічним напрямком розвитку економіки смт Нова Борова є формування високоефективного господарського комплексу, орієнтованого на досягнення сталого розвитку селища, що є можливим за рахунок максимально ефективного використання ресурсного потенціалу, об'єднання економічних, соціальних та екологічних інтересів, проведення активної інвестиційної політики, стимулювання підприємництва з метою підвищення рівня якості життя громади.

«Схемою планування території Житомирської області» («ДПРОМІСТО», Київ, 2014р.) передбачається створення у Новій Боровій ядра розвитку. На перспективу подальшого розвитку мають набути підприємства з обробки та добування декоративного та будівельного каменю. Близьке розташування покладів промислового добування ільменіту передбачає подальший розвиток підприємств, пов'язаних з обслуговуванням кар'єрів «Іршанського гірничо-збагачувального комбінату» ПАТ «Об'єднаної гірничо-хімічної компанії». Передбачається створення промислового парку, що спеціалізуватиметься на харчовій промисловості; розвиток легкої промисловості тощо.

Прогнозується збільшення, майже у 2 рази (з 0,44 до 0,95 тис. осіб), кількості зайнятих у виробничій сфері господарського комплексу селища з одночасним збільшенням кількості зайнятих у невиробничій сфері (з 0,68 до 1,05 тис. осіб) до кінця розрахункового етапу документу державного планування (1.01. 2037 року).

Головною метою соціально-економічного розвитку смт Нова Борова на перспективу є створення повноцінної середовища життєдіяльності на основі раціонального використання територіально-ресурсного потенціалу, вдосконалення виробничої, соціальної та інженерної інфраструктури.

Передбачається упорядкування забудови виробничих та комунальних територій за рахунок більш інтенсивного їх використання та реконструкції, подальший розвиток виробничих зон; формування системи центрів та об'єктів громадського обслуговування; благоустрій рекреаційних зон, формування системи озеленення смт Нова Борова; розвиток сільбищної зони.

На кінець розрахункового етапу чисельність населення міста складатиме 5,5 тис. осіб.

Обсяги житлового будівництва, передбачені в генеральному плані, визначені з урахуванням необхідності підвищення комфортності житлових умов населення та на основі детальної проробки територіальних ресурсів селища, придатних для його розміщення що передбачає: розселення сімей в житловому фонді з розрахунку, що кожна родина мешкає в окремій квартирі або будинку; формування багатоквартирної забудови середньоповерховими будинками квартирами різних типів: соціальне житло, доступне житло та квартири підвищеної комфортності; формування одноквартирної забудови індивідуальними будинками загальною площею від 150м².

Передбачений генеральним планом обсяг житлового будівництва на розрахунковий етап 15-20 років складе 87,1 тис. м², з нього 7,9 тис. м² – багатоквартирний житловий фонд, 79,2 тис. м² – одноквартирний. Відповідно, житловий фонд селища на кінець розрахункового етапу (01.01.2037 р.) становитиме 342,5 тис. м² загальної площі, при чому середня житлова забезпеченість зросте до 62,3 м²/люд.

Відповідно до передбаченого проектом перспективного розвитку економіки, соціальної сфери, інженерно – транспортної інфраструктури, території, що потрібні для розміщення усіх видів міського будівництва, складатимуть 145, 0 га

Основними принципами раціональної організації системи громадського обслуговування селища на перспективу є: повне задоволення потреб населення в різних

видах послуг; створення рівноцінних умов обслуговування населення як центральних, так і периферійних територій; дотримання максимально допустимих радіусів обслуговування.

Крім установ та підприємств обслуговування, що передбачені нормативами ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування і забудова територій» /ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», Київ, 2019р/, передбачається розміщення об'єктів соціального захисту населення: геріатричного пансіонату, закладу паліативної допомоги (хоспісу) (східна частина селища).

Прогноз соціально економічного становища, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

При ймовірному сценарії подальшого розвитку селища, за умови відсутності оновленого та затвердженого генерального плану стратегія полягатиме у дотриманні рішень чинного генерального плану смт Нова Борова («Гипроград», м. Київ, 1971р.).

Одночасно можна прогнозувати сценарій певної стагнації населеного пункту внаслідок імовірного конфлікту, що ґрунтуватиметься на зростаючому попиті на якісне надання послуг для існуючого населення, в тому числі інженерне забезпечення, транспортне обслуговування.

При ймовірному сценарії подальшого розвитку смт Нова Борова, за умови відсутності затвердженого генерального плану можна прогнозувати певну стагнацію селища внаслідок неможливої реалізації перспективної моделі розвитку населеного пункту в частині розвитку виробничих територій та перспективних об'єктів господарського комплексу, що призведе, відповідно, до зменшення кількості місць прикладання праці, активізації конфлікту «зростаючий попит на якісне надання послуг - відсутність законодавчих підстав для перспективного розміщення об'єктів»; значного зменшення надходжень до бюджету селища.

Зазначене вплине на психічне здоров'я населення, потягне за собою збільшення частоти проявів агресії та конфліктів.

2.6. Стан здоров'я населення

Охорона здоров'я населення, забезпечення селища достатньою кількістю закладів охорони здоров'я є однією з головних цілей містобудівної документації населеного пункту.

Для аналізу стану здоров'я населення використовувалися наявні дані статистичної звітності по захворюваності населення смт Нова Борова (Новоборівська об'єднана територіальна громада) в абсолютних та відносних показниках, згідно даних Комунального некомерційного підприємства “Центр первинної медико-санітарної допомоги” Новоборівської селищної ради. При цьому показники до 2016 року наведені по населенню смт Нова Борова, а з 2017 року по населенню Новоборівської об'єднаної територіальної громади.

Показники захворюваності населення наведені у таблиці нижче.

Кількість уперше в житті зареєстрованих випадків захворювань.

Клас хвороб	осіб						На 10 тис. населення					
	2005	2015	2016	2017	2018	2019 (6міс.)	2005	2015	2016	2017	2018	2019 (6міс.)
Інфекційні та паразитарні	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хвороби крові та кровотворних органів	2	1	-	1	1	6	2	1	-	1	1	7
Серцево-судинні захворювання	620	721	650	688	719	76	723	841	758	802	839	89
Хвороби органів дихання	719	630	621	761	555	1283	839	845	841	888	647	1496
Хвороби органів травлення	52	38	15	50	6	16	61	44	17	58	7	18

Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Хвороби нервової системи	2	1	2	4	17	-	2	1	2	5	19	-

Випадки захворюваності на окремі інфекційні хвороби, в тому числі ті що передаються через контакт з водою відсутні.

Кількість випадків захворюваності на злоякісні новоутворення, що встановлені уперше та кількість хворих, що перебували на обліку у медичних закладах на кінець року.

Клас хвороб	осіб						На 10 тис. населення					
	2005	2015	2016	2017	2018	2019 (6міс.)	2005	2015	2016	2017	2018	2019 (6міс.)
Кількість випадків захворюваності на злоякісні новоутворення	Н.д.	6/72	10/78	4/88	16/92	14/108	Н.д.	7/84	12/91	5/103	17/107	16/126

Кількість випадків захворюваності на активний туберкульоз, що встановлені уперше та кількість хворих, що перебували на обліку у медичних закладах на кінець року.

Клас хвороб	осіб						На 10 тис. населення					
	2005	2015	2016	2017	2018	2019 (6міс.)	2005	2015	2016	2017	2018	2019 (6міс.)
Кількість випадків захворюваності на активний туберкульоз	Н.д.	2/20	3/22	4/25	7/29	-/36	Н.д.	2/23	3/24	4/29	8/34	-/42

Показники захворюваності населення в останні п'ять років по більшості класів хвороб не мають чіткої загальної тенденції до зменшення або зростання, що імовірно пов'язано із комплексним впливом різних чинників, ступінь впливу яких може змінюватись.

Серед усіх класів хвороб виділяються показники захворюваності по хворобам органів дихання, крові та кровотворних органів, що мають тенденцію значного зростання у першому півріччі 2019 року у порівнянні з середньостатистичними даними попередніх років. Це пов'язано із зміною системи обліку звернень хворих до медичного закладу. Фактично, за даними працівників медичного закладу, статистичні дані по захворюваності населення не мають суттєвих відмінностей від попередніх років.

Збільшення кількості випадків захворюваності на злоякісні новоутворення у першому півріччі 2019 року у порівнянні із попередніми роками пов'язано із підвищенням уваги лікарів до хворих, посиленням ранньої діагностики та виявленням хвороби на більш ранніх стадіях.

Відповідно досліджень науковців за інтенсивністю впливу різних чинників на стан здоров'я людини виділяються наступні залежності. На чинники соціально-економічного характеру, до яких відносяться паління, вживання наркотиків, зловживання алкоголем, праця в шкідливих умовах, нераціональне харчування, стреси, гіподинамія, незадовільні побутові умови та гіперурбанізація припадає 51-52% загального впливу. Чинник стану навколишнього природного середовища (зокрема, забруднення повітря, води, ґрунту, фізичні фактори впливу) охоплює 20-21% впливу. Генетично-біологічні фактори (спадковість, стать, вік тощо) впливають на 19-20%. На групу факторів, пов'язаних із обсягом і якістю медичного

обслуговування (вакцинація, періодичність медичних обстежень, своєчасність та якість лікування) припадає 8-9% впливу.

За даними установи “Центр первинної медико-санітарної допомоги” Новоборівської селищної ради причини у захворюваності населення селища та змін у динаміці захворюваності не виділяються. На території селища та прилеглий території відсутні підприємства з важкими умовами праці, шкідливі виробництва. Спостерігається динаміка погіршення демографічної ситуації, природний рух населення, що призводить до поступового старіння населення. Дані показники є характерними практично для всіх регіонів України.

На території смт Нова Борова є один заклад первинної медичної допомоги, відділення терапевтичної допомоги вторинного рівня та пункт базування станції швидкої допомоги. Скорочень закладів медицини в Новій Боровій за останні п'ять років не було. Кількість медичних працівників оптимальна для наявної кількості населення.

Захворюваність на території селища Нова Борова знаходиться в межах статистичних даних середньо обласних та загальнодержавних показників. Рівень захворюваності у всіх вікових групах не перевищує загальнообласні показники.

Прогнозні зміни, якщо проект генерального плану не буде впроваджено.

При аналізі необхідної ємності установ і підприємств обслуговування для населення селища було визначено, що в цілому селище забезпечене достатнім рівнем обслуговування, але розвиток деяких видів установ обслуговування, серед яких заклади охорони здоров'я, не відповідає нормативним показникам забезпеченості. В зв'язку з цим рішенням генерального плану передбачене розміщення в тому числі геріатричного пансіонату та центру паліативної допомоги.

Рішеннями генерального плану визначений комплекс гідротехнічних заходів з інженерної підготовки та захисту території, та заходи з будівництва системи дощової каналізації основні напрямки поводження з твердими побутовими відходами, що спрямовані в тому числі на оздоровлення водойм селища та забезпечення санітарно-гігієнічного стану території.

В разі якщо документ державного планування не буде затверджено, а заходи по забезпеченню на території селища повного рівня охоплення системами інженерної інфраструктури, інженерного захисту території, санітарного очищення не будуть реалізовані, то існуючі показники рівня захворюваності населення більш ймовірно залишатимуться без змін. Невиконання заходів з розміщення закладів охорони здоров'я та соціального захисту, розвитку фізкультурно-оздоровчих закладів негативно впливатиме на доступність та рівень медичного обслуговування та умови відпочинку населення, ведення здорового способу життя.

Розділ 3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Ділянки поширення несприятливих інженерно-геологічних факторів.

На території селища наявні ділянки з несприятливими природними умовами, які знижують комфортність умов проживання і можуть викликати погіршення санітарно-гігієнічних умов на території житлової забудови, що створює в тому числі ризики для здоров'я населення.

Відповідно схеми інженерно-геологічного районування України територія населеного пункту розташована в межах зони незначної складності будівельних умов освоєння. Проте, як частина акумулятивної рівнини Полісся, вона розташована в межах зони регіонального підвищеного рівня залягання ґрунтових вод.

Суттєвим фактором, що впливає на інженерно-будівельні властивості ґрунтів є рівні залягання ґрунтових вод, які тісно пов'язані з характером мікрорельєфу. На переважній частині території рівні ґрунтових вод знаходяться на глибині 2,5 м і вище.

Ґрунтові води мають слабку та середню вуглекислу агресивність до бетонів марки W₄, тому рекомендується застосовувати бетони марки W₆ або їх гідроізоляцію (Робочий проект "Захист від підтоплення території смт Нова Борова", КП Житомирводпроект, 2007р.).

У понижених формах рельєфу територія зазнає значного підтоплення і заболочення.

До територій найбільш сприятливих для забудови відносяться підвищені ділянки задрової рівнини, характеризуються відносно глибоким рівнем залягання ґрунтових вод (1,5-3,5 м). Природною основою фундаментів є глинисті піски і супіски з допустимим навантаженням 1,5-1,8 кг/см². При сезонних та багаторічних коливаннях рівні ґрунтових вод можуть становити 1,5-2,0 м від поверхні землі, а на кривлі льодовикових (моренних) відкладів буде утворюватись "верховодка". Ухили поверхні становлять переважно 1-2%, інколи на невеликих ділянках до 0,5%. Враховуючи можливого сезонного коливання рівня ґрунтових вод, при будівництві містобудівне освоєння даних територій потребує виконання комплексу заходів з інженерного захисту території, що передбачено відповідним розділом містобудівної документації.

До територій малосприятливих для забудови відносяться більш понижені ділянки рівнини, що характеризуються більш високим заляганням рівня ґрунтових вод (0,5-1,5 м). Природною основою фундаментів є різнозернисті піски, супіски, місцями суглинки з допустимим навантаженням 1,5 кг/см². При будівельному освоєнні необхідно передбачати гідроізоляцію фундаментів, підсіпку ґрунтів.

Території несприятливі під забудову представлені заболоченими ділянками, складені лучно-болотними ґрунтами, мулами або нижче водонасиченими пісками і супісками. Рівні ґрунтових вод 0,5 м і вище. До непридатних для забудови ділянок відносяться 50 метрова берегова смуга вздовж берега водосховища, яка зазнає сезонного затоплення або абразії. При будівельному освоєнні даних ділянок необхідно проведення комплексу інженерних заходів із інженерної підготовки та захисту території.

Основні ділянки, що потенційно зазнаватимуть впливу від рішень генерального плану.

Генеральний план передбачає зміну функціонального використання низки територій/ділянок перспективного будівництва, що може вплинути на стан навколишнього середовища території, мати певні екологічні та соціальні наслідки. До них відносяться наступні проектні рішення.

- 1) формування кварталів садибної забудови (ділянка "Південна") з розміщенням закладу дошкільної освіти, по вул. 1-го Травня ;
- 2) формування кварталів садибної забудови (ділянка "Східна-1") з розміщенням закладів дошкільної освіти та торгівельних закладів, в районі вулиць Проектна 3 та Проектна 4;
- 3) формування кварталів садибної забудови (ділянка "Східна-2") з розміщенням закладу дошкільної освіти та торгівельного закладу, між вулицями Польова та Проектна 2;
- 4) створення рекреаційної зони вздовж водосховища, площею 1,5 га, в районі вул. Набережна;
- 5) створення парку в районі вул. Івана Франка (площею 6,5 га) з розміщенням спортивних майданчиків;
- 6) створення парку «Центральний» (площею 15,5 га) по вул. Б. Хмельницького;
- 7) створення парку «Східний» (площею 6,7 га) по вул. Проектна 2;
- 8) розміщення геріатричного пансіонату (будинку-інтернату для людей похилого віку), по вул. Проектна 2;

9) формування промислового парку та територій комунальних підприємств, по вул. Проектна 3;

10) формування територій виробничих підприємств на південно-східній околиці селища, по вул. Сонячна;

11) розміщення в західній виробничій зоні підприємств обробки каменю, деревини та логістичних комплексів в районі вул. Лісна; виведення з експлуатації житлового фонду, що знаходиться в СЗЗ існуючих підприємств з розміщенням логістичного комплексу і виробничого підприємства (етап стратегічної перспективи);

12) формування території сільськогосподарських підприємств - розміщення теплиць в районі вулиць Калинова та Проектна 3;

13) реконструкція існуючих та будівництво нових магістральних вулиць загальноміського та районного значення;

14) розвиток системи інженерного обладнання території за рахунок створення нових мереж і споруд в межах населеного пункту;

15) будівництво системи дощової каналізації з локальними очисними спорудами у місцях випуску;

Розділ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Під час розробки звіту про стратегічну екологічну оцінку були визначені основні проблеми для навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів, проаналізовані їх територіальні аспекти.

До екологічних проблем, що стосуються документу державного планування вирішення яких в певній мірі може бути запроваджене в рішеннях містобудівної документації відносяться наступні:

1. На стан атмосферного повітря впливають викидів від стаціонарних і пересувних джерел, що є одним із чинників що провокують захворювання органів дихання людини.

Підприємства селища, згідно з класифікацією ДСП №173, відноситься до IV та V класів шкідливості, що мають нормативні параметри СЗЗ відповідно 100 та 50м. Допоміжні ділянки підприємств добувної промисловості, підприємства з обробки каменю та виробництва будівельних матеріалів відноситься до IV класу шкідливості з СЗЗ 100м. Підприємства харчової та легкої промисловості, транспортні та інші підприємства до V класу шкідливості з СЗЗ 50 метрів. Робота частини підприємств в останні роки характеризується неповним завантаженням виробничих потужностей, неритмічністю роботи.

Ризиком пливу на здоров'я населення є існування житлової забудови (окремих житлових будинків) в західній виробничій зоні в районі вул. Лісна, в безпосередній близькості від виробничих територій, в межах санітарно-захисної зони підприємств з переробки/оброблення каменю, деревини.

В сільбищній зоні серед стаціонарних джерел найбільш шкідливими є системи опалення приватних домогосподарств та індивідуальні котельні суб'єктів господарювання, що використовують тверді види палива, місця спалювання сухої рослинності. До пересувних джерел забруднення атмосферного повітря, що здійснюють найбільший внесок шкідливих речовин у повітря та мають потенційний вплив на здоров'я населення, відноситься автомобільний транспорт.

2. Стан поверхневих вод обумовлений загальним поверхневим стоком, що формується на сільбищній території та сільськогосподарських угіддях прилеглих територій, розташованих в межах водозбірної площі басейну р. Ірша, відсутністю розвиненої системи каналізаційної мережі в сільбищній зоні. Відсутність системи мереж дощової каналізації з очисними спорудами у місцях випуску негативно впливає на стан поверхневих водойм, що

спричиняє ризики захворювання населення інфекційними хворобами що передаються з водою під час купання у водоймах. Відсутність встановлених прибережних захисних смуг водойм на території селища з винесенням їх меж в натурі та недотримання режиму господарської діяльності в їх межах негативно впливає на санітарно-гігієнічний стан водойм та прибережних ділянок.

3. Розташування території в межах площі регіонального підвищеного рівня ґрунтових вод, погіршує санітарний стан територій ускладнюючи обслуговування будинків та приміщень житлово-громадської забудови.

4. Серед ризиків впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, можна віднести: неповне охоплення населення системою централізованого водопостачання (частина населення користується водою з децентралізованих джерел постачання, які не мають систематичного моніторингу контролю якості води); недостатнє забезпечення об'єктами громадського обслуговування та соціального захисту населення, (відсутні будинки – інтернати для людей похилого віку, ветеранів війни та праці (з 60 років); центри соціального обслуговування людей похилого віку та людей з інвалідністю (I, II та III типів)). Також недостатній рівень забезпечення територіями спортивних та фізкультурно-оздоровчих споруд (комплексів); відсутні спортивні зали загального користування включаючи приміщення реабілітаційного призначення, приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять у житловому кварталі, басейні криті та відкриті загального користування для населення.

5. Стосовно територій з природоохоронним статусом слід зазначити, що за даними Управління екології та природних ресурсів Житомирської ОДА об'єкти та території природно-заповідного фонду (ПЗФ) загальнодержавного та місцевого значення на території, що проектується, відсутні. Створення перспективних територій та об'єктів ПЗФ не передбачається.

Розділ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

В розділі висвітлюється інформація про різноманітні стратегії, плани і програми, що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, які в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття проектних рішень в даній містобудівній документації.

Розділ ґрунтується на аналізі цілей документів державної політики у сфері охорони довкілля та здоров'я населення, які мають відношення до цілей розвитку на місцевому рівні та безпосередньо стосуються документу державного планування. Результати аналізу визначають ступінь врахування вищезазначених цілей документів державної політики та їх впровадження в проектних рішеннях містобудівної документації. Проведений огляд відповідних цілей екологічної політики передбачає загальні орієнтири, на основі яких оцінюються цілі та заходи генерального плану.

Головні стратегічні державні документи, що мають відношення до проекту "Генеральний план смт Нова Борова Хорошівського району Житомирської області" перераховані нижче:

1) *Програма економічного і соціального розвитку Житомирської області на 2019 рік.*

Програма прийнята рішенням Житомирської обласної ради № 1293 від 18.12.2018р. є документом, який визначає основні напрями розвитку області в короткостроковій перспективі та на основі якого консолідується наміри і дії усіх ланок влади – місцевих

органів виконавчої влади, територіальних органів центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також підприємств і організацій всіх форм власності, інших суб'єктів регіонального розвитку.

Програма розроблена з урахуванням стратегічних цілей, визначених в Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 №385 та в Стратегії розвитку Житомирської області на період до 2020 року, затвердженій рішенням Житомирської обласної ради 19.03.2015 №1403 (зі змінами), Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, визначених ООН, положень Національної доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» та Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р.

Головними цілями Програми є формування умов для нарощення внутрішньої і зовнішньої конкурентоздатності економіки регіону, забезпечення сталого розвитку соціальної сфери, кожної територіальної громади з метою досягнення головної мети розвитку –підвищення умов і якості життя населення.

Серед основних завдань та пріоритетів програми є:

- активізація роботи з енергозбереження, застосування інновацій в енергозбереженні, використання альтернативних джерел енергії;
- поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної і техногенної безпеки в регіоні;
- забезпечення розвитку територіальних громад, у тому числі об'єднаних, шляхом підтримки та співфінансування з місцевих бюджетів проектів регіонального розвитку, у т.ч. спрямованих на вирішення гострих проблем соціальної, інженерної та дорожньої інфраструктури;
- розробка проекту та забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення і знешкодження промислових відходів від діяльності гірничих та кам'янообробних підприємств Житомирської області.

В соціальній сфері:

- перехід на новий якісний рівень медичного обслуговування населення на базі структурних перетворень в галузі охорони здоров'я, впровадження сучасної медичної техніки;
- підтримка розвитку фізкультури та спорту, популяризація здорового способу життя, стимулювання досягнень високих спортивних результатів;
- сприяння самореалізації і розвитку молодого покоління та створення умов для підвищення його соціальної активності;

В сфері економіки:

- підвищення інноваційності промислового та сільськогосподарського виробництва;
- збільшення масштабів виробництва і реалізації якісної конкурентоздатної продукції з значним рівнем поглибленої переробки;
- створення сприятливого інвестиційного клімату на основі подолання адміністративних бар'єрів, розвитку інвестиційної інфраструктури та промоції інвестиційного потенціалу регіону;
- активізація зовнішньоекономічної діяльності та сприяння вільному доступу товаровиробників області до всіх сегментів зовнішнього ринку;
- забезпечення сприятливих організаційних умов та стимулювання розвитку підприємництва;
- підвищення рівня використання трудових ресурсів в регіоні завдяки розширенню і модернізації виробництв, впровадженню нових технологій;

2) Програма охорони навколишнього природного середовища в Житомирській області на 2018-2022 роки.

Програму затверджено Рішенням Житомирської обласної ради від 21.12.2017р. № 880. Основною метою Програми є:

- поліпшення стану довкілля в області шляхом зменшення скидів забруднених стічних вод у водойми та негативного впливу промислових і побутових відходів на довкілля;
- забезпечення екологічної безпеки території області;
- охорона та поліпшення стану навколишнього природного середовища;
- раціональне використання і відтворення природних ресурсів шляхом здійснення комплексу науково обґрунтованих природоохоронних і ресурсозберігаючих заходів;
- мобілізація матеріальних та фінансових ресурсів;
- проведення просвітницької та наукової діяльності, залучення громадськості до природоохоронних дій через екологічне інформування й освіту населення;
- створення геосистеми моніторингу довкілля.

3) Регіональна програма робіт з розчистки та регулювання русел річок Житомирської області на період 2018-2021 роки.

Програма затверджена рішенням Житомирської обласної ради від 31.05.2018р. №1094. Загальною метою програми є збільшення пропускної здатності річок і водотоків, утримання стабільності їх русел, зменшення замулення водних об'єктів, приведення до належного технічного стану гідротехнічних споруд водойм і захисних дамб і, як наслідок, покращення екологічного стану водних об'єктів і прилеглих територій, що у свою чергу зменшить ризики, пов'язані із шкідливою дією вод та значною мірою позитивно вплине на соціально-економічний розвиток суміжних територій.

4) Програма соціально – економічного розвитку Новоборівської селищної об'єднаної територіальної громади на 2019 рік.

Програма схвалена Рішенням 33 сесії селищної ради VI скликання № 786 від 21 грудня 2018 року. Головними цілями програми є створення умов для економічного зростання ОТГ; висока якість життя людини; збереження та високий ступінь розвитку технічної інфраструктури ОТГ.

Основних пріоритетні напрямки розвитку громади включають:

1. Ремонт стратегічно-важливих доріг громади.
2. Створення ефективної системи первинної медико-санітарної допомоги.
3. Налагодження автобусного сполучення між селами, що увійшли до громади.
4. Забезпечення ефективної роботи Новоборівського ЖКП для обслуговування потреб всіх громад.
5. Збереження та укріплення матеріально-технічної бази місцевої пожежної охорони смт. Нова Борова.
6. Створення сучасної системи закладів освіти, культури та дозвілля.

До головних завдань входять:

1. Впровадження енергозберігаючих та енергоефективних технологій. Розвиток альтернативної енергетики;
2. Придбання спецтехніки.
3. Інвентаризація земель, створення реєстру земельних ділянок. Встановлення та затвердження меж населених пунктів Новоборівської ОТГ. Розробка та затвердження Генерального плану. Підготовка та затвердження повного пакету містобудівної документації відповідно до чинного законодавства.
4. Розвиток інфраструктури для зайняття спортом та фізкультурою. Розвиток системи первинної медицини на території ОТГ.
5. Підтримка розвитку культурно-освітніх закладів.
6. Підтримка місцевих ініціатив та залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування.
7. Створення ефективної системи управління з ТПВ.

8. Розробка генеральних планів сіл громади. Розвиток інфраструктури населених пунктів ОТГ. Заходи по забезпеченню життєдіяльності та безпеки. Благоустрій населених пунктів.

9. Забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами (Система водопостачання та водовідведення).

10. Забезпечення населення якісними аварійно-рятувальними послугами. (Укомплектування та організація роботи підприємств.)

5) Програма охорони навколишнього природного середовища в Новоборівській селищній громаді на 2017-2020 роки

Програма затверджена рішенням Новоборівської селищної ради від 22.12.2016р. №240. Метою програми є поліпшення стану природного навколишнього середовища району та визначення пріоритетних напрямків ефективної діяльності та прийняття економічно вигідних рішень.

Програма передбачає досягнення таких основних завдань:

- забезпечення раціонального використання та охорони водних та земельних ресурсів від забруднення і виснаження;
- охорона атмосферного повітря;
- реалізація заходів щодо зберігання та утилізації відходів;
- забезпечення охорони і раціонального використання лісових ресурсів та ресурсів тваринного світу;
- впровадження системи державного моніторингу довкілля, екологічної інформаційної системи;
- активізація екологічної освіти.

6) Програма розвитку охорони здоров'я Новоборівської селищної об'єднаної територіальної громади на 2017-2020 роки.

Програма затверджена рішенням Новоборівської селищної ради від 21.03.2017р. №308. Метою програми є підвищення ефективності та якості роботи галузі охорони здоров'я, формування системи надання населенню доступних та високоякісних медичних послуг на засадах сімейної медицини, забезпечення прав громадян та охорону здоров'я.

7) Програма енергоефективної модернізації внутрішнього освітлення бюджетних установ Новоборівської селищної ради на 2018-2020 роки.

Програма затверджена рішенням Новоборівської селищної ради від 05.10.2018р. №739. Основною метою програми є забезпечення якісного внутрішнього освітлення, суттєвого зменшення витрат бюджетних коштів на оплату електроенергії, скорочення викидів CO₂ та зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища.

8) Програма енергозбереження (підвищення енергоефективності) Новоборівської селищної ради об'єднаної територіальної громади на 2017-2020 роки.

Програма затверджена рішенням Новоборівської селищної ради від 15.02.2017р. №239. Метою програми є :

- забезпечення зменшення енергоємності виробництва одиниці продукції, виконання робіт та наданих послуг;
- мінімізація втрат енергоресурсів та води;
- оптимізація структури виробництва і споживання в ОТГ паливно-енергетичних ресурсів із збільшенням частки нетрадиційних видів палива та відновлювальних джерел енергії на основі аналізу існуючого стану;
- відносне скорочення бюджетних коштів на оплату енергоресурсів в установах бюджетної сфери ОТГ;
- скорочення споживання електроенергії, вугілля, біопалива та води.

5.1. Оцінка відповідності проекту генерального плану цілям програм державного та місцевого рівня, галузевих програм.

В процесі стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації було розглянуто значну кількість документів, що містять екологічні цілі а також відповідні завдання у сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку. Слід зазначити, що різні програми розвитку містять подібні, хоча і не завжди ідентичні, екологічні цілі.

Аналіз також включав цілі, які мають відношення до генерального плану, та цілі, які можуть бути вирішені на іншому рівні планування. На основі аналізу змісту генерального плану було оцінено рівень відповідності цілей, викладених у проекті генерального плану, екологічним цілям, встановленим у стратегіях, планах та програмах на регіональному рівні, та ключовим відповідним цілям Програми соціально – економічного розвитку Новоборівської селищної об'єднаної територіальної громади на 2019 рік.

Згідно результатів аналізу можна зробити висновок, що проект “Генеральний план смт Нова Борова Хорошівського району Житомирської області” має достатньо високий ступінь відповідності цілям екологічної політики, встановлених на національному та регіональному рівнях а також на місцевому рівні. Проект містобудівної документації враховує більшість з них шляхом виділення ділянок відповідного функціонального призначення для реалізації визначених цілей і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх досягнення.

А саме, з метою реалізації заходу зі створення індустріального парку на території Новоборівської об'єднаної територіальної громади Хорошівського району, проектом передбачається розміщення промислового парку у північній частині селища, спеціалізацією якого буде харчова промисловість. Крім того, передбачається розвиток легкої промисловості, оброблення каменю та деревини, для чого проектом передбачені ділянки для розміщення виробничих, комунально-складських територій.

З метою реалізації, права громадян на «...безпечне для життя і здоров'я довкілля...», закріплене положеннями ст.50 Конституції України, генеральним планом передбачається виведення з експлуатації житлового фонду, який знаходиться у безпосередній близькості від виробничих територій, в межах санітарно-захисної зони підприємств з переробки/оброблення каміння, деревини по вул.Лісній та формування (етап стратегічної перспективи) повноцінної зони виробничо-логістичного спрямування.

Проектом передбачені території для розміщення об'єктів громадського призначення в тому числі установи та організації громадського обслуговування (заклади дошкільної освіти, геріатричний пансіонат, центр паліативної допомоги); формування туристично-рекреаційних територій; збільшення площі зелених насаджень загального користування за рахунок створення ландшафтних зон, що відповідає цілям охорони здоров'я населення визначених цільовими програмами.

Цілі по напрямку охорона і раціональне використання водних ресурсів, визначені на регіональному рівні, майже повністю впроваджені в проекті містобудівної документації, в частині резервування ділянок певного функціонального використання та визначення переліку заходів з реконструкції та розвитку головних споруд та мереж систем інженерного забезпечення території селища, заходів із санітарного очищення та інженерної підготовки та захисту території тощо, надані пропозиції щодо визначення ділянок бережливих захисних смуг водотоків та водойм селища. Проектом передбачені заходи інженерної підготовки та захисту території від несприятливих природних процесів на ділянках існуючої та перспективної забудови: розчищення та влаштування каналів, розчистка водних об'єктів, захист від підтоплення, ліквідація заболоченостей.

Одним з найважливіших питань для селища є видалення відходів, яке здійснюється на території населеного пункту і залежить від реалізації рішень в сфері поводження з ТПВ, що визначаються на регіональному рівні. Рішення генерального плану в сфері поводження з

ТПВ запропоновані з урахування передового досвіду утилізації ТПВ та застосування сучасних технологій, що передбачено заходами Програми реформування та розвитку житлово-комунального господарства Новоборівської селищної ради на 2016-2020 роки. Також проектом передбачені інші заходи з охорони ґрунтового середовища.

Врахування завдань по напрямку охорона атмосферного повітря, що встановлені на місцевому рівні (встановлення та реконструкція обладнання для очищення пило газового потоку від стаціонарних джерел), можливе на подальших стадіях планування – в рамках виконання розділів Оцінка впливу на довкілля на стадії Робочого проектування об'єктів. Для досягнення цілей охорони атмосферного повітря, проектом генплану передбачене створення зелених насаджень спеціального призначення в межах санітарно-захисних зон виробничо-комунальних підприємств. Зменшення викидів від автотранспорту може бути досягнуте за рахунок будівництва нових та реконструкції існуючих магістральних вулиць, створення зелених насаджень вздовж головних вулиць для захисту житлових територій від шуму та загазованості, що передбачено рішеннями генерального плану.

Рішення проекту генплану відповідають цілям Програми енергозбереження (підвищення енергоефективності) Новоборівської селищної ради об'єднаної територіальної громади. Для теплопостачання об'єктів одноквартирного нового житлового фонду та громадського будівництва проектом пропонується застосування теплових установок сучасного типу, з використанням тепла ґрунтів, водоймищ, повітря, а також комплексне застосування теплонасосних установок з геліосистемами. Реалізація цілей в сфері енергоефективності, отримання енергії з відновлюваних джерел, скорочення викидів забруднюючих речовин від спалювальних установок можливі на етапі вибору конструкторсько-технологічних рішень під час розроблення робочих проектів окремих споруд систем тепло-енергопостачання, що забезпечується в процесі розроблення Оцінки впливу на довкілля об'єкту, що проектується.

У сфері збереження біорізноманіття проект генплану передбачає створення зелених насаджень загального користування, ландшафтних зон а також зелених насаджень спеціального призначення. Ландшафтне упорядкування цих територій сприятиме підвищенню біорізноманіття.

В сфері охорони здоров'я та соціального розвитку рішення проекту містобудівної документації в достатній мірі враховують цілі, визначені на місцевому рівні, шляхом розміщення закладів охорони здоров'я та соціального захисту, фізкультурно-оздоровчих та спортивних споруд, підприємств торгівлі, громадського харчування і побутового обслуговування.

Таким чином, аналіз цілей відповідних державних програм розвитку та проектних рішень з просторового розвитку території селища, свідчить про те, що цілі та заходи, визначені проектом генерального плану, здебільшого відповідають регіональним та місцевим екологічним цілям. Але низка екологічних проблем, таких як поводження з ТПВ та реконструкція автодоріг можуть бути вирішені лише на регіональному або національному рівні.

5.2 Оцінка відповідності генерального плану зобов'язанням у сфері охорони довкілля, встановлені на міжнародному рівні та шляхи їх врахування.

Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями в сфері охорони навколишнього природного середовища для вирішення актуальних питань сьогодення, а також з метою інтеграції держави до світового співтовариства для розв'язання глобальних екологічних проблем.

Основними напрямками співробітництва з міжнародними організаціями членом яких є країна, є: охорона біологічного різноманіття; охорона транскордонних водотоків і

міжнародних озер; зміна клімату; охорона озонowego шару; охорона атмосферного повітря; поводження з відходами; оцінка впливу на довкілля.

Основними аспектами містобудівної документації, що потребують оцінки є рішення щодо функціонального використання території з урахуванням принципів охорони біологічного та ландшафтного різноманіття, що визначені низкою міжнародних зобов'язань. Міжнародні зобов'язки Україна взяла на себе, підписавши більш ніж 50 міжнародних багатосторонніх угод, які стосуються збереження та збалансованого використання біорізноманіття, серед яких:

Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;

Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м.Рамсар, Іран, 1971 р.);

Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);

Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);

Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);

Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);

Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996р.);

Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);

Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних.

Станом на 01.01.2016 мережа займала близько 8 % території України і в основному складається з існуючих територій природно-заповідного фонду. Протягом 2017 та 2018 років тривала робота з підготовки "Тіньового списку" Смарагдової мережі України. На основі наукових даних після спеціально проведених польових досліджень були підготовлені пропозиції щодо включення до Смарагдової мережі України понад 120 нових територій. Після доопрацювання пропозицій спільно із Департаментом екомережі та природно-заповідного фонду Міністерства екології та природних ресурсів України, більша їх частина у лютому 2019 року була передана Мінприроди до Секретаріату Бернської конвенції.

За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що в межах території, що проектується з урахуванням проектної межі селища, існуючі та перспективні території Смарагдової мережі України відсутні.

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України виділено 39 водно-болотних угіддя міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд водно-болотних угідь є перспективними для визнання. Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції. За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що в межах території, що розглядається проектом документу державного планування, вищезазначені угіддя відсутні.

Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань по інших напрямках співробітництва, таким як зміна клімату, охорона озонowego шару, поводження з відходами та іншим, слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до головних цілей та завдань проекту документу державного планування, що є містобудівною документацією місцевого рівня.

Дотримання перелічених вище зобов'язань може бути реалізоване в сфері науково-технічних розробок, вибору технічно-конструкторських рішень при проектуванні певних об'єктів та споруд, видання певних нормативно-правових актів та державних стандартів в різних галузях господарської діяльності. Проте слід зазначити, що більшість заходів, визначених містобудівною документацією в частині розвитку систем інженерної інфраструктури, поводження з відходами, використання сучасних теплогенеруючих установок тощо, пропонують впровадження сучасних дружніх до оточуючого середовища технологій, що відповідає загальносвітовим принципам охорони довкілля, та сприяє дотриманню міжнародних зобов'язань в даній сфері.

Розділ 6. Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі позитивних і негативних наслідків.

У цьому розділі наведений короткий огляд оцінки ризиків та потенційних впливів на навколишнє середовище. Рішення з просторового планування території, що представлені проектом генерального плану, були оцінені групами, що представляють зони певного функціонального використання, такі, як: виробнича забудова, території житлово-громадської забудови, території рекреаційного та оздоровчого використання, території транспортної інфраструктури та інші.

Виявленні ключові впливи, пов'язані з конкретними запланованими рішеннями містобудівної документації висвітлені у підрозділі 6.1.

На наступному етапі була проведена оцінка потенційних кумулятивних впливів шляхом аналізу комбінованого впливу реалізації різних проектних рішень на окремі компоненти навколишнього середовища, результати якої відображені у підрозділі 6.2.

6.1. Оцінка ключових наслідків для довкілля, в тому числі для здоров'я населення

В розділі наведені результати оцінки проекту документу державного планування (проекту «Генеральний план смт Нова Борова Хорошівського району Житомирської області»), а саме рішень містобудівного розвитку населеного пункту, прийнятих у відповідних розділах проектної документації. В більшій мірі оцінка зосереджується на потенційних екологічних наслідках, пов'язаних із запропонованими змінами функціонального використання територій та основних проектних рішеннях, передбачених іншими розділами містобудівної документації.

За результатами оцінки пропонуються заходи, спрямовані на пом'якшення потенційних негативних наслідків, які дозволять зменшити шкідливі впливи на природні ресурси існуюче середовище сельбищної зони.

Результати оцінки представлені у вигляді матриці, що містить оцінку на основі рейтингу потенційних наслідків (таблиця 6.1) та супроводжується пояснювальними коментарями (таблиця 6.2, додаток 1).

Таблиця 6.1 Можливі впливи від запропонованих рішеннями генерального плану змін функціонального використання ділянок.

Шкала оцінки:

- +2 суттєво позитивний вплив,
- +1 помірний позитивний вплив,
- 0 очікуваний вплив відсутній,
- 1 помірний негативний вплив,
- 2 суттєво негативний вплив.

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
Розвиток сільбищної зони (садибна забудова)						
1.	Територія поза південною межею селища; район вул. 1-го Травня (комунальна власність, землі запасу)	формування кварталів садибної забудови (ділянка "Південна") з розміщенням закладу дошкільної освіти	0	0,-1	-1; +1	+1
2.	Східна частина селища, вул.Проектна 3, вул. Проектна 4; землі сільськогосподарського призначення в т.ч. 4,4га комунальна власність (під ведення підсобного сільського господарства), частково під городами,	формування кварталів садибної забудови (ділянка "Східна-1") з розміщенням закладів дошкільної освіти та торговельних закладів	0	0,-1	-1; +1	+1
3.	Східна частина селища, між вулицями Польова та Проектна 2; землі сільськогосподарського призначення	формування кварталів садибної забудови (ділянка "Східна-2") з розміщенням закладу дошкільної освіти та торговельного закладу	0	0,-1	-1; +1	+1
Розвиток мережі об'єктів громадського обслуговування						
4.	Східна частина селища, вул. Проектна 2; землі сільськогосподарського призначення	розміщення геріатричного пансіонату (будинку-інтернату для людей похилого віку)	0	0	-1; +1	+1
Формування ландшафтних та рекреаційних зон						
5	Територія розташована вздовж водосховища в районі вул. Набережної; землі сільськогосподарського призначення.	створення рекреаційної зони вздовж водосховища, площею 1,5га	0	+1	0	+2
6.	Територія розташована в районі вул. Івана Франка; переважно болота та вільні від забудови території	створення парку площею 6,5 га з розміщенням спортивних майданчиків;	0	+1	0	+2
7.	Територія розташована в районі вулиці Б. Хмельницького; вільні від забудови території, частково	створення парку «Центральний» площею 15,5 га	0	+1	0	+2

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
	болота та території за межами селища					
8.	Територія розташована по вул. Проектна 2; переважно землі сільськогосподарського призначення та вільні від забудови території	створення парку «Східний» площею 6,7 га	0	+1	0	+2
Розвиток територій виробничих, комунально-складських підприємств, комунальних територій та підприємств транспорту						
9.	Територія розташована на північно-східній околиці селища, по вул. Проектна 3; землі сільськогосподарського призначення	формування промислового парку та територій комунальних підприємств	-1	0	-1, +1	0, +1
10.	Територія на південно-східній околиці селища, по вул. Сонячна; поза існуючими межами населеного пункту; цільове призначення – землі запасу	формування територій виробничих підприємств	-1	0	-1, +1	0
11.	Територія в західній виробничій зоні в районі вул. Лісна, землі сільськогосподарського призначення, землі державного лісництва без лісової рослинності; окремі житлові будинки	розміщення в західній виробничій зоні підприємств обробки каменю, деревини та логістичних комплексів; виведення з експлуатації житлового фонду, що знаходиться в СЗЗ існуючих підприємств (етап стратегічної перспективи);	-1	0	-1, +1	0
Організація зони сільського господарства						
12.	Територія в районі вулиць Калинова та Проектна 3; по вул. Калинова - поза існуючими межами населеного пункту (комунальна власність, землі запасу); по вул. Проектна 3 – ділянка під городами	формування території сільськогосподарських підприємств - розміщення теплиць	0,-1	0,-1	0	0
Розвиток вулично-дорожньої мережі та модернізація інженерної інфраструктури						
13.	Територія в проектних межах селища,	реконструкція існуючих та будівництво нових	0;+1	0	0	0

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
	землі сільськогосподарського призначення (частково); землі комунальної власності (частково)	магістральних вулиць загальноміського та районного значення;				
14	В проектних межах селища, території вільні від забудови.	розвиток системи інженерного обладнання території за рахунок створення нових мереж і споруд в межах населеного пункту;	+1	+2	-1,+1	+1
15	В проектних межах селища, території вільні від забудови.	будівництво системи дощової каналізації з локальними очисними спорудами у місцях випуску	0	+2	-1,+1	+1

На основі оцінки окремих рішень проекту було проведено аналіз потенційних позитивних і негативних впливів та ризиків.

Атмосферне повітря:

Основні ризики: Очікується ймовірне підвищення інтенсивності руху на магістральних вулицях через підвищення рівня автомобілізації у селищі та створення мережі міського автобусу, лінії руху якого проходитимуть майже по всіх магістральних вулицях.

Запропоновані рішення по розміщенню виробничо-комунальних та транспортних підприємств передбачають збільшення стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. В разі невиконання інженерно-технологічних заходів (розробляються під час робочого проектування об'єктів та споруд), що дозволять запобігти потраплянню забруднюючих речовин у атмосферне повітря, ґрунт та водні ресурси, та забезпечать дотримання СЗЗ до меж сільбищної зони, можливі ризики погіршення санітарно-гігієнічних умов на суміжних ділянках житлової та прирівняної до неї забудови.

Очікувані позитивні ефекти:

По мірі реалізації рішень з реконструкції існуючої та будівництва додаткової вуличної мережі, в тому числі головних вулиць, очікується більш рівномірне розподілення інтенсивності транспортних потоків по всій території селища. Розвиток лінії руху громадського транспорту дозволить забезпечити нормативну пішохідну доступність населення до громадського транспорту. Реконструкція вулиць та влаштування вуличного озеленення знизить потенційний шкідливий вплив на стан повітря та акустичне навантаження в межах сільбищної зони.

Газифікація селища та поступова заміна джерел теплопостачання з твердого палива (дрова) на газ в індивідуальних теплоустановках, системах теплопостачання підприємств та закладів обслуговування зменшить надходження забруднюючих речовин в атмосферне повітря в холодний період року. Також впровадження сучасного конструктивно-технологічного обладнання для децентралізованих систем опалення, дозволить забезпечити регулювання та зменшення викидів від автономних джерел теплопостачання.

Водні ресурси.

Основні ризики:

Реалізація проектних рішень щодо розміщення нових ділянок садибної забудови може супроводжуватись ризиками забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям та відмові власників підключатися до централізованих мереж водовідведення.

Очікувані позитивні ефекти:

Запроектоване будівництво мереж господарсько-побутової та зливової каналізації з локальними очисними спорудами сприятиме покращенню якості поверхневих вод у водоймах на території селища, та на прилеглих територіях, позитивно впливатиме на стан гідрогеологічного та ґрунтового середовища, покращить санітарно-гігієнічні умови проживання населення.

Реалізація рішень з розвитку централізованого водопостачання забезпечить населення джерелами питної води контрольованої якості, що також значно зменшить ризики виникнення захворювань через використання питної води з колодязів.

Ґрунти та земельні ресурси.

Основні ризики:

В разі освоєння територій призначених для житлової та громадської забудови та рекреаційних зон в результаті будівництва об'єктів та супутньої інфраструктури відбудеться фізичне переміщення верхніх шарів ґрунту, їх ущільнення, частково привантаження та видалення із заміною. Освоєння частини ділянок потребує зміни їх функціонального використання, з вилученням із складу земель сільськогосподарського призначення у порядку, передбаченому чинним законодавством України, та своєчасного виконання заходів з інженерного захисту та підготовки території.

Очікувані позитивні наслідки:

Виконання заходів з інженерної підготовки та захисту території дозволить покращити санітарні умови території, полегшити умови експлуатації будівель та споруд, також дозволить залучити додаткові ділянки для громадського використання (в тому числі парки та зелені зони).

Після реалізації заходів із санітарної очистки щодо будівництва регіонального підприємства з переробки ТПВ та сміттесортувальних станцій, що потребує розроблення програми поводження з твердими побутовими відходами на території Житомирської області або Новоборівської селищної ОТГ, в перспективі передбачається рекультивация існуючого сміттєзвалища, що матиме позитивний вплив на ґрундове і гідрогеологічне середовище та повітряний басейн прилеглих ділянок та в майбутньому дозволить збільшити містобудівний ресурс населеного пункту.

Створення зелених насаджень загального користування, організація зон відпочинку з спортивними майданчиками, пішохідними та велодоріжками, що дозволить підвищити якість відпочинку та дозвілля населення, матиме позитивний вплив на здоров'я населення.

Біорізноманіття

Основні ризики:

Рішення містобудівної документації передбачають великі об'єми будівельних робіт, що зазвичай супроводжуються зменшенням площ природного рослинного покриву. Проте більшість ділянок перспективного освоєння знаходяться на територіях сільськогосподарських угідь, що не мають природних комплексів та зазнають антропогенного впливу через розорювання. Суттєвих ризиків шкідливого впливу на біорізноманіття території, що проектується, через заплановані зміни функціонального використання територій не очікується.

Очікувані позитивні ефекти:

Створення парків “Центральний”, “Східний” та в районі вул. Івана Франка і створення рекреаційної зони вздовж водосховища, площею 1,5га, в районі вул. Набережна, їх упорядкування та ландшафтний благоустрій передбачає найбільший рівень збагачення біорізноманіття завдяки збільшенню видового складу рослин. Розчищення водойм та встановлення прибережних захисних смуг з їх озелененням матиме позитивні впливи на збереження біорізноманіття території.

Існуючі території природно-заповідного фонду розташовані поза межами території, що проектується. При реалізації рішень генерального плану впливи на дані території не очікуються.

Через відсутність наукових досліджень, інформація щодо наявності в межах міста видів флори та фауни занесених до Червоної книги України та до Регіонального списку рідкісних видів судинних рослин Житомирщини відсутня. До початку містобудівного освоєння проектних ділянок доцільним є обстеження території із залученням науковців щодо наявності цінних видів флори та фауни. У випадках виявлення цінних видів флори та фауни слід здійснити коригування планувальних рішень в межах таких ділянок під час наступних стадій проектування (детальний план території).

Ризики для здоров'я населення.

Основні ризики:

Переважна частина перспективних ділянок житлової забудови розташована в межах підвищеного рівня ґрунтових вод, що потребує проведення відповідних заходів з інженерної підготовки та захисту території, що передбачені містобудівної документацією, а також відповідних конструктивних рішень при проектуванні будівель і споруд, що приймаються на стадії робочого проектування. Невиконання вищезазначених заходів при містобудівному освоєнні проектних ділянок сільбищної зони може призвести до ускладнень в експлуатації будівель та споруд через підвищену вологість та в свою чергу до ризиків для здоров'я населення.

Проектом передбачається впорядкування забудови західної виробничої зони за рахунок більш інтенсивного їх використання, з розміщенням на ній підприємств обробки декоративного та будівельного каменю, деревини та логістичних комплексів. Розміщення нових підприємств передбачається поруч із існуючими окремими житловими будинками, які передбачаються до виведення з експлуатації (етап стратегічної перспективи) через їх розташування в межах санітарно-захисної зони існуючих підприємств з оброблення деревини та камення. Для уникнення ризиків негативного впливу на здоров'я населення через можливе погіршення якості атмосферного повітря впорядкування забудови західної виробничої зони з розміщенням в ній підприємств з обробки декоративного та будівельного каменю, деревини та логістичних комплексів, на ділянці що межує з житловою забудовою, може бути здійснене після відселення мешканців зазначених житлових будинків у передбаченому чинним законодавством порядку. Дані умови містобудівного освоєння мають бути зазначені в містобудівній документації.

Очікувані позитивні наслідки:

При реалізації рішень містобудівної документації очікуються позитивні наслідки в сфері охорони здоров'я. Розроблення проектів організації СЗЗ існуючих виробничих підприємств та їх реалізація дозволить запобігти шкідливому впливу від діяльності цих об'єктів на стан атмосферного повітря, водного середовища, покращить санітарно-гігієнічні умови на суміжних ділянках житлової забудови. Створення зелених насаджень спеціального призначення, в тому числі санітарно-захисних зон навколо перспективних виробничо-комунальних підприємств, дозволять запобігти шкідливим впливам на якість атмосферного повітря та забезпечити дотримання нормативів санітарного законодавства на суміжних ділянках сільбищної зони.

Організація рекреаційних зон, створення додаткових зелених насаджень загального користування, спортивних зон, розміщення закладу соціального захисту позитивно вплине на загальні умови життя та сприятиме зменшенню ризиків для здоров'я населення.

Забезпечення населення житлом та об'єктами громадського призначення; створення нових робочих місць при розміщення виробничо-транспортних та сільськогосподарських підприємств сприятиме економічному розвитку селища, зростанню добробуту громадян.

Вплив від реалізації містобудівної документації на поліпшення соціальних умов, таких як розвиток виробничо-комунальних, транспортних та сільськогосподарських підприємств, розміщення об'єктів соціального захисту збільшує можливості працевлаштування, що має потенціал для позитивного впливу на здоров'я людини.

Основні соціально-економічні ризики

При реалізації рішень проекту державного планування – проекту генерального плану смт Нова Борова виникають соціально-економічні ризики, які викликані низкою причин та ймовірних сценаріїв перебігу подій.

Наприклад, сповільнення розвитку мережі об'єктів громадського обслуговування може призвести до зниження якості та доступності послуг, сприятиме збільшенню частоти проявів соціальних конфліктів та зростанню рівня незадоволеності мешканців характером міського середовища, та, відповідно, посилення міграції/відтоку населення до інших населених пунктів.

Розвиток зони житлової забудови з порушенням нормативної щільності забудови, визначеної положеннями ДБН Б.2.2-12:2018/ДБН Б.2.2-12:2019, може унеможливити створення зелених зон всередині житлових кварталів; організацію зон відпочинку з дитячими ігровими та спортивними майданчиками, що в перспективі може призвести до погіршення здоров'я населення вцілому, особливо вразливих груп (наприклад, дітей, людей похилого віку).

Неконтрольоване освоєння прибережних територій, відтермінування на невизначений термін створення об'єктів громадської забудови рекреаційно-туристичного спрямування може призвести до посилення забруднення навколишнього середовища, забруднення водних об'єктів, що в подальшому призведе до погіршення здоров'я населення селища.

Достатньо високими залишаються ризики своєчасного та послідовного виконання рішень, передбачених в проекті державного планування/ проекті генерального плану смт Нова Борова, особливо у випадку проектів інженерної інфраструктури, пов'язаних з великими інвестиціями. Через недостатню спроможність населення сплачувати за надані комунальні послуги, існує висока ймовірність того, що домогосподарства відмовляться підключатися до нових мереж водопостачання та водовідведення, таким чином відмовляючись отримувати допомогу від централізованого управління послугами. Така ситуація може сприяти формуванню неконтрольованих скидів стічних вод, використанню води з водних джерел, які не відповідають санітарним вимогам, і в підсумку може призвести до посилення забруднення навколишнього середовища міста і, отже, до погіршення здоров'я населення, в тому числі вразливих груп (наприклад, дітей, людей похилого віку, соціально незахищених).

Одночасно вдосконалення системи водопостачання дозволить розширити доступ населення до джерел якісної води, що в майбутньому призведе до покращення здоров'я останнього.

Вдосконалення системи водовідведення дозволить розширити доступ підприємств різної галузевої спрямованості до системи каналізації, що в майбутньому призведе до покращення здоров'я населення міста.

6.2. Висновки з результатів оцінки

При аналізі проектних рішень генерального плану щодо розміщення об'єктів житлової та громадської забудови, виробничо-комунальних, транспортних та сільськогосподарських підприємств, розвитку інженерно-транспортної інфраструктури та формування рекреаційних зон розглядався вплив від реалізації цих рішень на ключові складові довкілля: атмосферне повітря, водний басейн, ґрунти, біорізноманіття та вплив на соціально-економічні фактори розвитку населеного пункту.

Проведений аналіз виявив потенціал для майбутнього позитивного впливу проекту містобудівної документації на навколишнє середовище та здоров'я населення, забезпечення комфортних умов проживання по більшості рішень проекту документу державного планування.

В процесі аналізу документу державного планування не було виявлено проектних рішень, що принципово суперечать цілям охорони навколишнього середовища та здоров'я населення, потребують радикальних заходів, спрямованих на зміну або перегляд планувальної структури селища.

Водночас, було виявлено ряд ризиків, пов'язаних з основними рішеннями щодо планування, прийнятими в даному проекті.

1. Впорядкування забудови західної виробничої зони за рахунок більш інтенсивного їх використання, з розміщенням в ній підприємств з обробки декоративного та будівельного каменю, деревини та логістичних комплексів створює ризики погіршення стану атмосферного повітря на ділянці прилеглої житлової забудови по вул. Лісна якщо функціонування підприємств буде розпочато до моменту відселення мешканців із зазначених житлових будинків.
2. Перспективна ділянка виробничих та сільськогосподарських підприємств (Промисловий парк) потенційно може потрапляти в межі II-го поясу зони санітарної охорони резервного джерела водопостачання (свердловини на території ділянки житлової забудови Східна 1), в межах якого необхідно здійснювати регулювання відведення територій для промислових і сільськогосподарських підприємств. Тому відведення ділянки для розміщення промислового парку потребує попереднього розроблення проекту встановлення меж I, II та III поясів зони санітарної охорони резервного джерела водопостачання (свердловини на території ділянки житлової забудови Східна 1);
3. Освоєння перспективних ділянок житлової забудови Східна1, Східна2 та частково Південна потребує виконання заходів з інженерної підготовки та захисту території від підтоплення, реалізацію яких доцільно виконувати комплексно на всій площі перспективної забудови.

Для частини рішень містобудівної документації, що носять характер потенційних ризиків для довкілля при їх реалізації, був визначений комплекс планувальних та інженерно-будівельних заходів з усунення, зменшення, запобігання або контролю можливих негативних впливів на навколишнє середовище, які можуть виникнути внаслідок реалізації рішень містобудівної документації. Більшість запропонованих заходів носять інженерно-конструктивний характер, реалізація яких має відбуватися в процесі наступних стадій проектування – переважно проекти робочої документації на будівництво будівель, споруд а також мереж інженерно-транспортної інфраструктури. Інша частина заходів відноситься до сфери діяльності адміністративно-контролюючих органів. Основні пропозиції щодо запобігання, мінімізації та пом'якшення потенційних негативних наслідків подано в розділі 7 цього звіту.

Розділ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

На основі аналізів, представлених у попередніх розділах, та з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що впливають з реалізації містобудівної документації. Термін "пом'якшення" відноситься до усунення, зменшення, запобігання або контролю негативних впливів на навколишнє середовище, які можуть виникнути внаслідок впровадження містобудівної документації. Запропоновані заходи складаються з тих, що були визначені в процесі розроблення проекту містобудівної документації і рекомендацій що виникли в результаті виконання СЕО.

Реалізація проекту генерального плану потребує виконання великої кількості заходів, що стосуються розвитку сфери забезпечення системами інженерної інфраструктури селища, розвитку транспортної інфраструктури, заходи із інженерної підготовки та захисту території, розвитку промислово-виробничої сфери, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища населеного пункту. Серед головних заходів, що мають безпосередній вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання населення та забезпечують пом'якшення негативних наслідків реалізації проекту можна виділити:

Для територіально-планувальної організації селища з урахуванням планувальних обмежень як зон регулювання та обмеження забудови:

Для забезпечення санітарно-гігієнічних умов на території **існуючої** житлової забудови пропонується:

- упорядкування системи існуючих СЗЗ промислово-комунальних підприємств, нормативні параметри СЗЗ яких не витримуються, методом їх зменшення до необхідних мінімальних розмірів, у деяких випадках, при ефективному впровадженні інженерних заходів, до зовнішніх меж виробничих територій. Рекомендується органам виконавчої влади визначити перелік підприємств, в межах СЗЗ яких знаходиться житлова забудова та прирівняні до неї об'єкти, що потребують розробки і погодження проектів скорочення їх СЗЗ. Проекти організації СЗЗ зі скороченням їх нормативних параметрів мають бути погоджені і затверджені у встановленому законодавством порядку уповноваженими службами Міністерства охорони здоров'я України на підставі висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи. При цьому для груп підприємств необхідно передбачити розробку проектів комплексних СЗЗ. Слід зазначити, що розміри санітарно-захисної зони можуть бути зменшені, коли в результаті розрахунків та лабораторних досліджень, проведених для району розташування підприємства або іншого виробничого об'єкта, буде встановлено, що на межі житлової забудови та прирівняних до неї об'єктів концентрації шкідливих речовин у атмосферному повітрі, рівні шуму, вібрації, ультразвуку, електромагнітних та іонізуючих випромінювань, статичної електрики не перевищуватимуть гігієнічні нормативи. У випадку, коли неможлива організація СЗЗ в конкретних умовах, необхідно приймати рішення про зміну технології виробництва, що передбачає зниження викидів шкідливих речовин в атмосферу, його перепрофілювання або передислокацію. Контроль за виконанням цих заходів здійснюють державні органи санітарно-епідеміологічного контролю та установи МОЗ України. З метою скорочення нормативних параметрів СЗЗ, в межах яких знаходиться житлова забудова, рекомендуються наступні інженерно-планувальні заходи:

- провадження новітніх технологій виробничого і санітарно-технічного устаткування, що забезпечує максимальне уловлювання, утилізацію чи знешкодження викидів забруднюючих речовин в атмосферу;
 - централізація викидів забруднюючих речовин шляхом максимального скорочення кількості труб, вентиляційних шахт, дефлекторів, аераційних ліхтарів тощо;
 - здійснення регулювання виробничих потужностей підприємства;
 - планувальна реорганізація території підприємства з метою раціонального взаємного розташування основних виробничих і допоміжних будівель і споруд на проммайданчику з метою запобігання або ефективного зниження забруднення атмосферного повітря сельбищної території;
- з метою забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності житлової та промислово-виробничої зон, при формуванні планувальної структури та функціонального зонування території проектом передбачено вибуття житлового фонду із західної промислової зони по вул. Лісна. При цьому, розміщення та функціонування логістичного комплексу, що передбачено проектом на суміжній ділянці, можливе лише після виведення з експлуатації житлового фонду.

Для забезпечення санітарно-гігієнічних умов на території **перспективної** житлової забудови необхідно:

- містобудівне освоєння кварталу багатоквартирної забудови по вул.Іршанська здійснювати лише після розроблення та реалізації проекту скорочення СЗЗ від суміжних виробничих територій (малі та приватні підприємства);
- реалізація проектних рішень щодо розміщення на перспективній ділянці виробничих та сільськогосподарських підприємств (Промисловий парк) можлива після розробки проекту встановлення меж I, II та III поясів зони санітарної охорони резервного джерела водопостачання (свердловини на території ділянки житлової забудови Східна 1);
- виконання заходів з інженерної підготовки та захисту території від підтоплення комплексно для всієї площі освоєння перспективних ділянок житлової забудови Східна1, Східна2 та частково Південна;
- дотримання параметрів планувальних обмежень при реалізації рішень, передбачених даним проектом: розробка проектів організації СЗЗ при розміщенні нових та реконструкції існуючих виробничо-комунальних підприємств та проектів комплексних СЗЗ для груп виробничих підприємств;
- дотримання параметрів обмежень, визначених санітарними нормами та екологічним законодавством, при будівництві об'єктів та мереж інженерної інфраструктури - СЗЗ від очисних споруд зливової каналізації, каналізаційних насосних станцій, охоронні зони інженерних споруд та комунікацій тощо;
- врахування запропонованих ділянок щодо встановлення прибережних захисних смуг водойм при виконання заходів з інженерної підготовки території;
- містобудівне освоєння перспективних ділянок житлової та громадської забудови на стадії розробки детального плану території слід проводити з урахуванням існуючих та перспективних нормативних параметрів СЗЗ та санітарних розривів від суміжних існуючих та перспективних промислово-комунальних територій, та при необхідності виконувати інженерно-планувальні заходи для скорочення СЗЗ; розміщення будівель і споруд слід планувати з урахуванням охоронних зон інженерних мереж, смуг відведення меліоративних каналів та інших планувальних обмежень;

Для охорони атмосферного повітря:

- виконання всіма підприємствами, установами та організаціями умов діяльності та заходів зі скорочення викидів, викладених в дозволах на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
- запровадження підприємствами, установами та організаціями, що мають стаціонарні джерела викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин та парникових газів у повітря і зменшення впливу фізичних факторів впливу на довкілля;
- здійснення контролю за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік;
- здійснювати моніторинг впливу підприємств на оточуюче житлове середовище, забезпечувати виконання інструментально-лабораторних вимірювань параметрів викидів забруднюючих речовин стаціонарних і пересувних джерел та ефективності роботи пилогазоочисних установок;
- здійснення контролю за проектуванням, будівництвом і експлуатацією споруд, устаткування та апаратури для очищення газопилового потоку від забруднюючих речовин і зниження впливу фізичних та біологічних факторів; оснащення їх засобами вимірювальної техніки, необхідними для постійного контролю за ефективністю очищення, дотриманням нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин і рівнів впливу фізичних та біологічних факторів;
- розробка проектів організації санітарно-захисних зон та здійснення заходів щодо організації, благоустрою та озеленення СЗЗ промислових груп та окремих підприємств;
- здійснення органами контролюючої та дозвільної системи в сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення санітарно-гігієнічного благополуччя населення контролю розміщення нових виробничих цехів або підприємств, нарощування виробничих потужностей існуючих підприємств, зміни їх виробничої діяльності;
- створення нових магістральних вулиць з метою раціональної організації руху транспорту; подальший розвиток вулично-дорожньої мережі – будівництво нових доріг з сучасними технічними параметрами та реконструкція існуючих та інші заходи (див. розділ щодо розвитку транспортної інфраструктури);
- обмеження в'їзду автотранспорту у рекреаційні та природоохоронні зони;
- реєстрація приватних авторемонтних майстерень, що виконують лакофарбувальні роботи відповідно до чинних вимог та отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, з їх подальшим контролем за виконанням природоохоронних заходів;
- для існуючих АЗС, АГЗС, СТО, гаражів, автостоянок забезпечити дотримання санітарних розривів та санітарно-захисних зон відповідно до вимог ДСП № 173-96;
- забезпечення постійної роботи діагностичного пункту для контролю викидів транспортних засобів;
- проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, поліпшення якості дорожнього покриття;
- недопущення спалення сухої рослинності та опалого листя на території селища;
- проведення реконструкції вуличних насаджень вздовж вулиць для захисту від шуму та загазованості житлових та рекреаційних територій;
- розвиток системи теплогазопостачання (проведення реконструкції існуючих джерел тепло-, газозабезпечення, із застосуванням прогресивних технологій і сучасних теплогенераторів децентралізованих систем опалення);
- популяризація велосипедного транспорту та будівництво велосипедних доріжок;

Для охорони та раціонального використання водних ресурсів:

- розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водойм селища, з винесенням їх меж в натуру. Містобудівне освоєння ділянок в межах нормативних параметрів прибережних захисних смуг можливе лише після виготовлення технічної документації із землеустрою з винесенням меж в натуру;
- забезпечення обмеження господарської діяльності та встановлення дієвого контролю за дотриманням норм природокористування в межах прибережних захисних смуг водойм та смуг відведення меліоративних каналів відповідно до вимог чинного законодавства;
- розробка проекту з визначення параметрів I, II та III поясів зони санітарної охорони свердловин, що на перспективу визначені як резервне джерело централізованого водопостачання, з дотриманням господарського режиму в їх межах, згідно вимог визначених Постановою КМ України № 2024 від 18.12.1998р. «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;
- містобудівне освоєння проектних ділянок виробничо-комунального та сільськогосподарського призначення по вул. Іршанській здійснювати лише після розробки Проекту встановлення меж II та III поясів ЗСО підземних джерел водопостачання, за умови можливості дотримання режимів господарської діяльності, що встановлені, згідно вимог визначених Постановою КМ України № 2024 від 18.12.1998р. "Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів";
- проведення паспортизації водних об'єктів (річок, струмків, штучних водойм);
- ландшафтний благоустрій та інженерно-планувальне облаштування прибережних ділянок водойм, що передбачаються для організації рекреаційних зон;
- проведення комплексу заходів щодо благоустрою та захисту водойм та водотоків з організацією рекреаційних зон; очищення та благоустрій водойм; ліквідація штучних перепон для поверхневого стоку, розчистка від сміття, залишків деревини і водоростей;
- в разі введення в експлуатацію підземних джерел централізованого водопостачання необхідно впроваджувати відповідні системи доочистки води (знезалізнення, знезараження), з метою забезпечення якості води нормам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- при введенні в експлуатацію свердловин виготовлення технічної документації із землеустрою щодо відведення земельної ділянки для організації I-го поясу зони санітарної охорони;
- реалізація заходів та дотримання режиму господарської діяльності в межах I, II та III поясів зони санітарної охорони водосховища, що передбачені Водогосподарським паспортом водосховища та Постановою КМ України № 2024 від 18.12.1998р. "Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів";
- впровадження комплексу заходів щодо екологізації водогосподарського комплексу селища: реконструкція та розширення мереж централізованого водопостачання та водовідведення з підключенням всіх об'єктів до централізованої системи водопостачання та водовідведення та інші заходи (див. розділ «Водопостачання»);
- впровадження комплексу заходів з метою раціонального використання водних ресурсів: обладнання житлових квартир водо-лічильниками; заборона використання питних вод в технічних цілях, ліквідація непродуктивних витрат води; запровадження водозберігаючих технологій; будівництво систем зворотного і повторного водопостачання;
- розвиток системи відведення поверхневого стоку з усієї території селища; будівництво системи зливової каналізації з будівництвом очисних споруд в місцях випуску стічних вод; (див. розділ «Дощова каналізація»);

- забезпечення належного догляду за гідротехнічними мережами та спорудами згідно з нормами та правилами експлуатації;
- будівництво станцій миття транспортних засобів з оборотним водопостачанням на автотранспортних підприємствах;

Для охорони ґрунтів:

- проведення геохімічного обстеження територій комунального призначення по вул.Іршанська, на яких передбачена зміна функціонального використання в цілях розміщення житлової забудови, з виконанням при необхідності інженерних заходів з санації та оздоровлення ґрунтів;
- виконання комплексу заходів передбачених Робочим проектом ”Заходи по охороні земель навколо сміттєзвалища в смт Нова Борова Володарсько-Волинського району Житомирської області” (КП ”Житомирводпроект”, м.Житомир -2009р.);
- ліквідація несанкціонованих звалищ сміття з проведенням санації забруднених ділянок;
- дотримання вимог щодо санітарного очищення території, забезпечення 100% охоплення території планово-подвірною санітарною очисткою, розвиток системи роздільного збору твердих побутових відходів та виконання інших заходів щодо поводження з ТПВ (див. розділ «Санітарна очистка території»);
- створення пунктів прийому небезпечних відходів від населення (відпрацьованих акумуляторних батарей, масел та шин від експлуатації приватного автотранспорту, відпрацьованих ртуть-вмісних ламп, комп’ютерної, малої та великогабаритної побутової техніки та інших вторинних ресурсів) з подальшою передачею на спеціалізовані підприємства з їх переробки та знешкодження;
- сприяння створенню та функціонуванню підприємств, зайнятих збором та утилізацією відходів;
- здійснення контролю за зберіганням родючого шару ґрунтів який зазнає переміщення, під час будівельних робіт та при виконанні заходів із інженерної підготовки та захисту території, з його подальшим використанням для ландшафтного благоустрою;
- контроль за ґрунтами, що ввозяться для використання при озелененні та благоустрою селищних територій;
- виконання заходів з інженерної підготовки при освоєнні територій, що зазнають впливу несприятливих природних процесів: регулювання поверхневого стоку, заходи з пониження рівня ґрунтових вод, розчистка водойм тощо (див. розділ «Інженерна підготовка та захист території»);
- організація системи моніторингу впливу сміттєзвалища на навколишнє природне середовище (атмосферне повітря, підземні води, ґрунти);

Для зменшення впливу фізичних факторів на навколишнє середовище (шум, електромагнітне випромінювання):

Основним джерелом шумового забруднення є автомобільний та залізничний транспорт. При прийнятті проектних рішень враховується фактор акустичного впливу.

Дотримання нормативних рівнів шуму від залізниці на території житлової та прирівняної до неї забудови передбачається шляхом виконання комплексу шумозахисних заходів.

Для забезпечення нормативних рівнів шуму на території житлової забудови пропонується:

- на частині вільних територій організація протишумових зелених насаджень;
- на територіях сформованої житлової забудови, де неможливо досягти нормативних рівнів звуку шумозахисним озелененням, або іншими конструктивними методами в

рамках реорганізації промислово-комунальних територій - пропонується спорудження шумозахисних екранів на ділянках впливу залізниці на існуючу та перспективну житлову забудову, а саме: ділянки житлової забудови по вул. Привокзальна. При реалізації інженерно-планувальних заходів по зниженню шуму СЗЗ можливо зменшити до 50м.

Забезпечення нормативного санітарно-гігієнічного стану по фактору акустичного впливу на прилеглих до магістральних вулиць територіях здійснюється переважно за рахунок створення придорожніх захисних зелених насаджень.

Решта джерел шумового забруднення, таких як промислові підприємства, трансформаторні підстанції, мають локальний вплив, що не виходить за межі виробничих ділянок.

Джерелами електромагнітного випромінювання на території селища є базові станції мобільного зв'язку, трансформаторна підстанція, ЛЕП.

З метою захисту території житлової забудови від впливу електромагнітного випромінювання, згідно вимог п.1.6.5. "Державних санітарних норм і правил захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань" № 239 зі змінами, від 13.03.2017р., встановлення фактів дотримання граничнодопустимих рівнів ЕМП від джерел має проводитися підприємствами, установами, закладами, що уповноважені центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я.

Прояв електромагнітного випромінювання від трансформаторних підстанцій відбувається в межах технічної території.

Від ЛЕП напругою 35 та 10кВ, з метою обмеження впливу на суміжні ділянки та об'єкти, згідно ПУЕ, таблиця 2.5.32, встановлюються охоронні зони в обидві сторони відповідно 15 та 10м.

Дані обмеження враховуються при прийнятті проектних рішень щодо організації планувальної структури території селища.

Ландшафтно-планувальні заходи:

- проведення інвентаризації системи зелених насаджень населеного пункту у відповідності з вимогами п. 6.8 „Правил утримання зелених насаджень міст та інших населених пунктів”;
- через відсутність наукових досліджень, інформація щодо наявності в межах селища видів флори та фауни занесених до Червоної книги України та до Регіонального списку рідкісних видів судинних рослин Житомирщини відсутня. До початку містобудівного освоєння проектних ділянок доцільним є обстеження території із залученням науковців щодо наявності цінних видів флори та фауни. У випадках виявлення цінних видів флори та фауни слід здійснити коригування планувальних рішень в межах таких ділянок під час наступних стадій проектування (детальний план території), а також врахувати можливість створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду як місцевого так і загальнодержавного значення з метою їх збереження;
- створення нових та обслуговування існуючих зелених насаджень загального користування: зелених зон, парків, ландшафтних зон, пішохідних зв'язків з їх благоустроєм та ландшафтною організацією (дендрологічний склад, малі архітектурні форми). Частка зелених зон буде призначена для пішохідних та велосипедних доріжок, дитячих та спортивних майданчиків, що сприятиме покращенню якості селищного середовища, здоров'я населення;
- при розробленні проектної документації на будівництво парку "Східний" необхідно враховувати наявність джерел централізованого водопостачання, що мають I-й пояс зони санітарної охорони на території яких здійснюються санітарні заходи, в тому

числі планування, огороження, озеленення та монтування охоронної сигналізації, (згідно вимог ДБН В.2.5:2013, п.15.3.2);

- формування зелених насаджень спеціального призначення (санітарно-захисні зони, протишумове озеленення магістральних вулиць і доріг, протишумове озеленення вздовж залізниці тощо); врахування фактору атмосферного та шумового забруднення середовища при виборі видів деревно-чагарникових насаджень та плануванні робіт з їх висадження вздовж вулично-магістральної мережі;
- формування насаджень обмеженого використання: озеленення та ландшафтне впорядкування територій рекреаційно-оздоровчих та лікувальних закладів в межах їхнього земельного відводу, внутрішньо-квартальне озеленення;
- охорона, належне санітарне утримання та забезпечення природоохоронного режиму в межах лісів ДЛФ згідно існуючого законодавства;
- через відсутність наукових досліджень, інформація щодо наявності в межах селища видів флори та фауни занесених до Червоної книги України та до Регіонального списку рідкісних видів судинних рослин Житомирщини відсутня. До початку містобудівного освоєння проектних ділянок доцільним є обстеження території із залученням науковців щодо наявності цінних видів флори та фауни. У випадках виявлення цінних видів флори та фауни слід здійснити коригування планувальних рішень в межах таких ділянок під час наступних стадій проектування (детальний план території).

Адміністративні заходи:

Також пропонується низка заходів адміністративного характеру, які сприятимуть впровадженню документу державного планування (проекту генерального плану). Під час процесу СЕО на етапі збору даних та аналізу поточної ситуації було визначена необхідність проведення таких заходів:

- для забезпечення ефективної роботи органів місцевого самоврядування, органів охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я при прийнятті обґрунтованих рішень слід здійснювати розвиток системи моніторингу якості повітря в сельбищній зоні селища, з організацією стаціонарних постів та пунктів контролю в межах житлової, промислової та рекреаційної зон, зокрема на ділянках вул. Набережна, Сонячна, Іршанська, Пушкна, 1-го Травня, Привокзальна та на території житлової забудови, що розташована суміжно із ділянками виробничо-комунальних територій, зокрема підприємств та цехів з обробки каміння. Такі ділянки житлової забудови розташовані в районі вул. Лісна, Набережна, пров. Пушкіна, перетин вул. Сонячна і Нова;

- здійснення моніторингу за якістю питної води з децентралізованих джерел водопостачання на ділянках садибної забудови;

- здійснення моніторингу за якістю води у водоймах селища, зокрема у місцях водокористування населенням (пляж) за хімічними та бактеріологічними показниками; після будівництва системи дощової каналізації з локальними очисними спорудами доцільним є створення моніторингу стану поверхневих вод у місцях випуску зливових вод після очисних споруд, з метою контролю якості систем очищення;

- здійснення моніторингу виконання заходів з санітарного очищення території селища;

- здійснення моніторингу фізичних факторів впливу на навколишнє середовище та здоров'я населення в межах сельбищної зони: зокрема вимірювання рівнів акустичного впливу на території житлової забудови на ділянках високої інтенсивності транспортного руху;

- дотримання порядку, визначеного чинним законодавством України, під час викупу/ переведення земель сільськогосподарського призначення, до інших видів цільового призначення згідно містобудівної документації;

- дотримання порядку, визначеного чинним законодавством України, під час вирішення питань переведення земель лісогосподарського призначення, до інших видів цільового призначення згідно містобудівної документації;

- здійснення контролю за послідовністю реалізації рішень генерального плану щодо першочергового виведення з експлуатації житлового фонду, що знаходиться в межах західної виробничої зони в районі вул. Лісна, до початку реалізації проектних рішень щодо розміщення перспективного логістичного комплексу та підприємств обробки каменю, деревини;

- з метою недопущення погіршення санітарно-гігієнічних показників довкілля на ділянці існуючої та перспективної житлової забудови по вул.Іршанська здійснювати контроль послідовності реалізації рішень генерального плану щодо попереднього скорочення параметрів СЗЗ від суміжних виробничих територій (малі та приватні підприємства);

- посилення контролю Інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю за дотриманням екологічних вимог (наявність розділу Оцінка впливу на довкілля в складі робочої документації та виконання його заходів) під час будівництва нових та реконструкції існуючих промислових, транспортних підприємств, об'єктів виробничо-комунального призначення, в тому числі споруд комунальної інфраструктури та контроль за дотриманням функціонального зонування, передбаченого містобудівною документацією. Цей захід є надзвичайно важливим для уникнення ризиків негативних кумулятивних впливів та погіршення санітарно-гігієнічних характеристик довкілля в зоні впливу таких об'єктів;

- вивчення ресурсів фінансування для інвестування в природоохоронні заходи. Реалізація рішень містобудівної документації та реалізація рекомендованих природоохоронних заходів потребуватиме значних інвестицій. Цього можна досягти шляхом мобілізації місцевого бюджету, участі бізнесу, залучення коштів з державного екологічного фонду, інвестицій державних та міжнародних фінансових установ, коштів благодійних міжнародних фондів з охорони довкілля.

Виконання заходів, передбачених містобудівною документацією, матиме позитивний вплив на всі складові навколишнього середовища, зокрема здоров'я населення, покращення загального екологічного та естетичного стану території населеного пункту.

Розділ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

У контексті стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації були вивчені наступні альтернативи та їх можливий вплив на навколишнє середовище:

- «Варіант нульової альтернативи»;
- «Варіант реалізації проекту Генерального плану».

1. У "Варіанті нульової альтернативи" розглядалася ситуація гіпотетичного сценарію, за яким містобудівна документація «Генеральний план смт Нова Борова Хорошівського району Житомирської області» не розробляється і не затверджується. Цей сценарій можна розуміти як продовження поточних (частково незадовільних) екологічних тенденцій, описаних у розділах 2, 3 та 4 цього звіту. Отже, за результатами аналізу визначено, що в рамках сценарію "нульової альтернативи" подальший сталий розвиток селища є дещо ускладненим, і ця альтернатива призводить до погіршення екологічної ситуації території, неефективного використання земельних ресурсів, хаотичної забудови.

2. Розгляд альтернативи «Варіант реалізації проекту Генерального плану» ґрунтується на оцінці впливів на навколишнє середовище в результаті зміни функціонального використання відповідних ділянок перспективного містобудівного освоєння та розвитку інженерно-транспортної інфраструктури. Результати аналізу виявили позитивний вплив по більшості рішень проектною документації, що сприяють покращенню санітарно-гігієнічних

умов сільбищної зони, підвищують комфортність умов життєдіяльності, сприяють зростанню реального сектору економіки селища. По рішенням, що виявили ймовірний помірно негативний вплив запропоновані заходи з пом'якшення можливих негативних наслідків.

Порівняння двох альтернатив показало перевагу альтернативи «Варіант реалізації проекту Генерального плану», як варіант, що сприяє територіальному розвитку населеного пункту згідно держаних будівельних норм, визначає комплекс заходів для забезпечення природоохоронного законодавства та певною мірою регулює засади господарської діяльності з метою досягнення санітарно-гігієнічних норм планування та забудови населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка здійснювалась шляхом використання стратегічних методів аналізу, таких як аналіз контексту та вихідного стану довкілля, цільовий аналіз, використання матриць. При цьому оцінювалась можливість негативних впливів на окремі компоненти довкілля (атмосферне повітря, водні ресурси, ґрунти, біорізноманіття) та можливі впливи на стан здоров'я населення через реалізацію окремих рішень з просторового планування території щодо змін функціонального використання окремих ділянок для організації зон: виробнича територія, території житлово-громадської забудови, території рекреаційного використання, території транспортної інфраструктури та інші.

Серед ускладнень що виникли в процесі проведення стратегічної екологічної оцінки можна виділити відсутність офіційних статистичних даних окремо по смт Нова Борова, через те що встановлені форми державної статистичної звітності передбачають збір, обробку та офіційну звітність лише по містам обласного підпорядкування та адміністративним районам.

Розділ 9. Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

При проведенні моніторингу за реалізацією рішень проекту містобудівної документації необхідно аналізувати відхилення фактичних показників чисельності населення населеного пункту від проектних на поточний період, здійснювати контроль за відповідністю реальних обсягів житлового будівництва, будівництва об'єктів інженерної інфраструктури, соціального та побутового обслуговування, будівництва виробничих, транспортних, комунальних, сільськогосподарських підприємств, розвитку озелених територій проектним рішенням містобудівної документації. Порівняння цих даних між собою, дасть реальну картину досягнутого рівня показників житлової забезпеченості, забезпеченості установами і підприємствами повсякденного і періодичного обслуговування, об'єктами інженерної інфраструктури, що дозволить визначити недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню.

При проведенні моніторингу реалізації рішень містобудівної документації особливу увагу треба звертати на своєчасне виконання робіт по інженерному облаштуванню території, будівництву водопровідних, каналізаційних мереж, мереж газопостачання, електропостачання, дощової каналізації, очисних споруд, трасуванню головних вулиць і проїздів та завершення їх будівництва до введення в експлуатацію житлових будівель і громадських споруд. В процесі нагляду необхідно стежити за комплексністю забудови житлових кварталів з обов'язковим завершенням будівництва об'єктів побутового та соціального обслуговування населення та благоустрою території до введення в експлуатацію житлових будинків.

В процесі моніторингу необхідно перевіряти виконання проектних рішень щодо планувальної організації території селища: розроблення проектів та їх реалізації щодо організації (скорочення) санітарно-захисних зон виробничих, комунальних підприємств, розташованих на межі або в межах сільбищної зони; розробка технічної документації із

землеустрою щодо встановлення прибережних захисних смуг водойм з винесенням їх в натуру; виділення ділянок та оформлення актів землеустрою для розміщення об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури (нові вулиці, ГРП, ШРП, очисні споруди зливової каналізації тощо) та інші питання в сфері землекористування.

При здійсненні моніторингу основну увагу слід приділяти заходам передбаченим в сфері охорони навколишнього природного середовища. Виконання ряду планувальних і технічних заходів, визначених в проекті «Генеральний план смт Нова Борова Хорошівського району Житомирської області», а також заходів, передбачених цільовими регіональними програмами в сфері охорони навколишнього природного середовища є обов'язковою умовою для досягнення стійкості природного середовища до антропогенних навантажень та забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов проживання населення.

Контролю підлягають санітарно-захисні зони промислових та інших виробничих об'єктів, що розвиваються (реконструюються), які повинні відповідати нормативним вимогам "Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів" ДСП №173, з обов'язковим виконанням заходів визначених в розділі "Оцінка впливу на довкілля", що розробляється в складі робочої проектної документації на будівництво або реконструкцію підприємства чи об'єкту будівництва.

При моніторингу реалізації проекту містобудівної документації необхідно перевіряти виконання рішень по організації та обладнанню рекреаційних зон. У тому числі: розміщення відповідно до генплану закладів відпочинку, додержання санітарно-гігієнічних вимог до обладнання та режиму використання прибережних ділянок водойм у місцях масового відпочинку населення та водокористування (пляжні зони).

В сфері охорони повітряного басейну необхідно перевіряти:

- розроблення та реалізацію проектів скорочення СЗЗ від підприємств, що межують із житловою забудовою, виконання інженерно-планувальних та конструктивно-технологічних заходів, що визначаються в цих проектах та забезпечують скорочення параметрів СЗЗ;
- розроблення проектів організації комплексної СЗЗ для перспективних груп виробничих ділянок промислових, транспортно-складських та сільськогосподарських підприємств з виконанням озеленення санітарно-захисних зон;
- розвиток вуличної мережі селища, створення захисного вуличного озеленення;
- виконання технологічних та санітарно-технічних заходів (впровадження нових мало- та безвідходних технологій на промислових підприємствах, модернізація існуючих установок тепло-енергопостачання закладів та підприємств обслуговування населеного пункту, впровадження теплових установок сучасного типу з використанням природних джерел енергії; тощо).

Контроль за охороною водних ресурсів включає нагляд за відведенням та очищенням поверхневих стічних вод з території селища, своєчасним будівництвом локальних очисних споруд зливової каналізації та ефективністю їх роботи, встановлення меж прибережних захисних смуг та додержанням на їх території режимів господарської діяльності, благоустроєм водних рекреаційних зон а також за виконанням технологічних та технічних заходів на промислових та сільськогосподарських об'єктах для запобігання забрудненню навколишнього середовища та погіршення санітарно-епідеміологічної ситуації, таких як: впровадження зворотних систем водопостачання, безстічних виробництв із замкнутими циклами водопостачання, впровадження технологій безпечного зберігання та використання мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин, при веденні господарської діяльності в тепличних господарствах та інших заходів.

Ефективність роботи систем водопостачання та каналізування (в тому числі дощова каналізація) визначається за результатами лабораторних досліджень якості питної води та води водних об'єктів в пунктах водокористування населення (пляжі) за хімічними та бактеріологічними показниками.

Спеціалізовані лабораторії органів санітарно-гігієнічного контролю повинні вести облік джерел шуму, вібрації та електромагнітних випромінювань на території селища.

Впливи виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення можуть бути виявлені в результаті моніторингу реалізації проектних рішень документу державного планування, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення. Моніторинг даних впливів можливо здійснювати за наступними показниками:

- частка створення зелених насаджень загального користування, га/ % від загальної площі населеного пункту;
- частка ділянок по створенню зелених насаджень загального користування та створення рекреаційної зони вздовж водосховища, що мають необхідний рівень ландшафтного упорядкування та благоустрою, га/ % від загальної площі населеного пункту;
- площа встановлених прибережних захисних смуг водотоків та водойм з винесенням їх меж в натуру та ландшафтним благоустроєм, га;
- кількість промислово-складських, транспортних та сільськогосподарських підприємств, що мають проекти організації санітарно-захисної зони та ступінь їх реалізації, одиниць із загальної кількості зареєстрованих підприємств;
- площа створених зелених насаджень спеціального призначення (шумозахисне вулично-дорожнє озеленення, озеленення санітарно-захисних зон), га;
- кількість споруджених шумозахисних екранів вздовж залізниці, метрів;
- кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водопостачання, % від загальної кількості;
- кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водовідведення, % від загальної кількості;
- обсяг стічних вод від житлово-комунального сектору та від інших абонентів (промислових, комунальних, транспортних підприємств тощо), м³/рік;
- обсяг стічних вод задіяних в системах оборотного водопостачання, м³/рік;
- обсяг утворених відходів, тонн/рік;
- обсяг відсортованих вторинних ресурсів, тонн/рік, % від загального обсягу утворених відходів;
- кількість домогосподарств що уклали договір на вивезення відходів, % від загальної кількості;
- розвиток мереж та споруд системи централізованого водопостачання, км/рік; споруд/рік;
- розвиток мереж та споруд системи централізованого водовідведення, км/рік; споруд/рік;
- розвиток мереж та споруд системи дощової каналізації, км/рік; споруд/рік;
- обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел викидів, тонн/рік;
- реконструкція та будівництво вуличної мережі населеного пункту, км/рік;
- кількість ділянок на яких реалізовані заходи з інженерної підготовки та захисту території, га/рік;
- кількість проб стану атмосферного повітря середньодобових та максимальних разових концентрації забруднюючих речовин у повітрі з перевищенням відповідних ГДК, % від загальної кількості проб/день, проб/ місяць, проб/рік;
- кількість проб якості питної води з централізованих джерел водопостачання, що не відповідають встановленим санітарним нормам, % від загальної кількості проб/день, проб/ місяць, проб/рік;
- кількість проб якості питної води з децентралізованих джерел водопостачання (в тому числі колодязі садибної забудови), що не відповідають встановленим санітарним нормам, % від загальної кількості проб/день, проб/ місяць, проб/рік;

- кількість проб якості поверхневої води у місцях рекреаційного водокористування (пляжі), що не відповідають встановленим санітарним нормам, % від загальної кількості проб/ місяць, проб/рік;
- кількість випадків захворюваності дитячого та дорослого населення, кількість випадків/рік.

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу урбанізованої території на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно щорічно проводити поглиблений аналіз лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження в селищі системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, фізичні фактори впливу) з організацією пунктів контролю в межах житлової, промислової та рекреаційної зон, що запропоновані у розділі 7.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення селища з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані. Для цього необхідно ініціювати зміни до статистичної звітності у сфері навколишнього середовища для отримання статистичних даних по смт Нова Борова окремо.

Проблема відсутності статистичних даних по окремому населеному пункту є спільною по всій країні. Для кожного рівня стандартних процесів планування має бути відповідний рівень офіційної екологічної звітності для кожного населеного пункту окремо, щоб органи планування (та інші відповідні зацікавлені сторони) мали достатню детальну інформацію з офіційних джерел. Одним із варіантів реалізації даного завдання може бути створення штатної одиниці в складі виконавчих органів, що забезпечить збір та аналіз екологічних даних по території селища/ОТГ. Для цього необхідно керуватись принципами місцевого самоврядування зобов'язати всіх суб'єктів господарювання в межах селища надавати щорічно в текстовому та графічному форматі інформацію про: кількість та місце розташування стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; межі санітарно-захисної зони; об'єм викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та дотримання ГДВ; об'єм утворення відходів, наявність МВВ та об'єм накопичення відходів; об'єм скидів стічних вод та їх відповідність встановленим ГДС.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дасть можливість своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню а також проводити інформування громади селища про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогнозні терміни їх усунення.

Розділ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Селище Нова Борова розташоване в центральній частині Житомирської області, на відстані близько 100 км до найближчого (північного) кордону держави. Враховуючи географічне місце розташування населеного пункту ймовірні транскордонні наслідки для довкілля та здоров'я населення не очікуються.

Розділ 11. Резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію

Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.

Генеральний план селища є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту.

Склад та зміст генерального плану визначається ДБН Б.1.1-15:2012 “Склад та зміст генерального плану населеного пункту”. Генеральний план визначає основні принципи і напрямки планувальної організації та функціонального призначення території, формування системи громадського обслуговування населення, організації вулично-дорожньої та транспортної мережі, інженерного обладнання, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту території та населення від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони навколишнього природного середовища а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Мета розроблення проекту полягає в оновленні містобудівної документації - “Генеральний план смт Нова Борова” (“Гипроград”, м. Київ, 1971р.), термін реалізації якої завершився та у врахуванні вимог чинного законодавства України і сучасної нормативної бази містобудування.

В процесі розроблення СЕО вивчені головні стратегічні документи, плани і програми, що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, проведений аналіз їх головних цілей, які в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття проектних рішень/пропозицій в документі державного планування. Їх положення та завдання приймалися до уваги в процесі розроблення містобудівної документації та її стратегічної екологічної оцінки.

Характеристика поточного стану довкілля і здоров'я населення, в тому числі на територіях які ймовірно зазнають впливу, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.

При аналізі та оцінці поточного стану навколишнього середовища були використані наявні статистичні дані, офіційні дані обласних та місцевих органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я. Основними джерелами інформації були Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Житомирській області; дані регіональних управлінь; дані Комунального некомерційного підприємства “Центр первинної медико-санітарної допомоги” Новоборівської селищної ради щодо основних показників здоров'я населення Новоборівської об'єднаної територіальної громади. В процесі роботи були проаналізовані доступні дані регіональних галузевих управлінь, характеристика комунальних об'єктів, інформація окремих підприємств, наукові звіти та публікації.

Стан навколишнього природного середовища території, що розглядається, характеризується як задовільний. При цьому помірне антропогенне навантаження отримує водний басейн, р. Ірша, на березі якої розташоване місце водокористування населення (пляж). Джерелом забруднення водних об'єктів є поверхневий стік, який формується на території населеного пункту, на виробничих майданчиках промислово-комунальних підприємств, вуличної мережі, що не мають систем зливової каналізації, на ділянках сільськогосподарських земель; водопроникні вигрібні ями приватної забудови. Повітряний басейн зазнає помірного шкідливого впливу періодичного характеру, де основним джерелом забруднення є пересувні джерела викидів забруднюючих речовин (приватні легкові автомобілі), на межі санітарно-захисної зони промпідприємств по вул.Заводська за результатами моніторингових спостережень перевищень ГДК не фіксувалось. Додатковим джерелом впливу та повітряний басейн локального характеру є стаціонарні джерела -

теплогенеруючі установки громадських закладів та установ, приватного сектору що використовують тверді види палива органічного походження. Ризики фізичних факторів впливу, таких як акустичне забруднення та електромагнітного випромінювання є мінімальними; іонізуючого випромінювання не виявлені.

В разі якщо документ державного планування не буде затверджено очікується продовження визначених негативних тенденцій стану навколишнього середовища. Стан поверхневих вод більш ймовірно залишатиметься без змін, але може зазнавати коливань в залежності від змін кліматичних умов та активності господарської діяльності на прибережних ділянках. Накопичення відходів на існуючій ділянці місця видалення відходів без вирішення питання поводження з ТПВ на регіональному рівні є фактором негативного впливу на навколишнє середовище та створюватиме ризики впливу на здоров'я населення.

Відповідно статистичних даних показники захворюваності населення в останні п'ять років по більшості класів хвороб не мають чіткої загальної тенденції до зменшення або зростання. Показники захворюваності населення на території селища Нова Борова знаходиться в межах статистичних даних середньообласних та загальнодержавних показників. Рівень захворюваності у всіх вікових групах не перевищує загальнообласні показники. В разі якщо документ державного планування не буде затверджено очікувані зміни в стані здоров'я населення є мало прогнозованими. Однак, невиконання заходів з розміщення закладів охорони здоров'я та соціального захисту, розвитку фізкультурно-оздоровчих закладів негативно впливатиме на доступність та рівень медичного обслуговування та умови відпочинку населення, ведення здорового способу життя.

Ключові виявлені екологічні проблеми села, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування.

Серед важливих екологічних проблем селища, в тому числі що мають ризики впливу на здоров'я населення, можна виділити наступні.

Відсутність розвиненої системи каналізаційної мережі в сельбищній зоні. Відсутність системи мереж дощової каналізації з очисними спорудами у місцях випуску негативно впливає на стан поверхневих водойм, що спричиняє ризики захворювання населення інфекційними хворобами що передаються з водою під час купання у водоймах. Відсутність встановлених прибережних захисних смуг водойм на території селища з винесенням їх меж в натурі та недотримання режиму господарської діяльності в їх межах негативно впливає на санітарно-гігієнічний стан водойм та прибережних ділянок.

Розташування території в межах площі регіонального підвищеного рівня ґрунтових вод, що створює ризики погіршення санітарного стану територій ускладнюючи обслуговування будинків та приміщень житлово-громадської забудови.

Недостатній рівень поводження з твердими побутовими відходами, відсутність інфраструктури з сортування, утилізації та оброблення відходів.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, та шляхи їх врахування.

В процесі виконання СЕО був проведений аналіз низки документів міжнародного, державного, регіонального та місцевого рівня, що містять зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення. Також були розглянуті документи, що містять екологічні цілі а також відповідні завдання у сфері охорони здоров'я. Аналіз також включав цілі, які мають відношення до генерального плану, та цілі, які можуть бути вирішені на іншому рівні планування. Результати аналізу цілей та завдань екологічної політики визначених у вищезазначених документах показали високу ступінь відповідності цілям визначеним в проекті «Генеральний план смт Нова Борова Житомирської області». Документ державного планування враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі позитивних і негативних наслідків.

Проведений аналіз виявив потенціал для позитивного впливу проекту оновленого генерального плану на навколишнє середовище та здоров'я населення.

Водночас, були виявлені потенційні ризики негативних впливів на навколишнє середовище, що можуть виникнути внаслідок реалізації окремих рішень, прийнятих в проекті генерального плану.

Реалізація окремих рішень передбачає збільшення стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, що потенційно може привести до погіршення якості повітря в зонах впливу промислово-транспортних та сільськогосподарських виробничих зон. Невиконання відповідних інженерно-конструктивних та планувальних заходів підприємствами, визначених на наступній стадії проектування - в робочій документації, створює ризики погіршення якості умов проживання на суміжних ділянках.

Запропоновані проектом генерального плану планувальні рішення та інженерно-будівельні заходи матимуть позитивний вплив на якість довкілля. Визначений комплекс заходів з розвитку транспортної інфраструктури селища, інженерних систем, поводження з ТПВ, заходи з охорони навколишнього природного середовища. Проектом передбачається розміщення нових промислових, транспортних та сільськогосподарських підприємств, що забезпечить створення нових робочих місць та сприятиме економічному розвитку населеного пункту, зростанню добробуту жителів. Формування ландшафтних та рекреаційних зелених зон з розміщенням спортивних майданчиків, об'єктів відпочинку, установ та закладів громадського обслуговування сприятиме комфортності умов проживання та покращенню здоров'я громадян.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.

На основі аналізу виконаного в СЕО, з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано низку заходів для охорони навколишнього природного середовища а також заходи з пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що впливають з реалізації містобудівної документації.

Реалізація проекту генерального плану потребує виконання заходів, визначених в містобудівній документації: розвитку інженерної та транспортної інфраструктури села; заходів із інженерної підготовки та захисту території; розвитку господарського комплексу; охорони навколишнього природного середовища, виконання яких є невід'ємною складовою створення сприятливого в екологічному відношенні середовища.

Для частини рішень містобудівної документації, що носять характер потенційних ризиків для довкілля при їх реалізації, був визначений комплекс заходів з усунення, зменшення, запобігання або контролю негативних можливих впливів на навколишнє середовище, які можуть виникнути внаслідок реалізації окремих рішень містобудівної документації. Більшість запропонованих заходів носять інженерно-конструктивний характер, реалізація яких має відбуватися в процесі наступних стадій проектування – переважно проекти робочої документації на будівництво будівель, споруд а також мереж інженерно-транспортної інфраструктури. Інша частина заходів відноситься до сфери діяльності адміністративно-контролюючих органів.

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо).

При виконанні стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації «Генеральний план смт Нова Борова Хорошівського району Житомирської області» були вивчені альтернативи базового і нульового варіантів та їх гіпотетичний вплив на навколишнє

середовище: «Варіант нульової альтернативи» та «Варіант реалізації проекту Генерального плану».

На основі аналізу та порівняння альтернативних сценаріїв розвитку населеного пункту було визначено перевагу альтернативи «Варіант реалізації проекту Генерального плану», як варіант, що забезпечує територіальний розвиток населеного пункту відповідно держаних будівельних норм, визначає комплекс заходів для забезпечення природоохоронного законодавства та певною мірою регулює засади господарської діяльності з метою досягнення санітарно-гігієнічних норм планування та забудови населених пунктів.

Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Моніторинг наслідків реалізації містобудівної документації є комплексним процесом проведення якого є невід'ємною складовою своєчасного забезпечення населеного пункту, що розвивається і трансформується, системами інженерної інфраструктури, об'єктами побутового та соціального обслуговування населення, благоустрою території, що відповідно впливає на якість довкілля та комфортність проживання населення. Для проведення моніторингу реалізації рішень містобудівної документації наведені основні чинники, що потребують особливої уваги та контролю, визначені показники для здійснення контролю та запропоновані необхідні заходи для моніторингу впливів під час реалізації документу державного планування.

Здійснення моніторингу впливів реалізації документу державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що можуть негативно впливати на комфортність проживання населення; обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню; а також проводити інформування громади села про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогностичні терміни їх усунення.

Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Селище Нова Борова розташоване в центральній частині Житомирської області, на відстані близько 100 км до найближчого кордону держави. Враховуючи географічне місце розташування населеного пункту ймовірні транскордонні наслідки для довкілля та здоров'я населення не очікуються.

Додаток 1 (до розділу 6). Таблиця 6.2. Характеристика впливу основних рішень генерального плану за ділянками містобудівного розвитку на складові довкілля.

У цьому додатку надані додаткові пояснення до Таблиці 6.1 у Розділу 6. з описом потенційних впливів та наслідків від реалізації рішень містобудівної документації, що викладені у формі низки таблиць, відповідно основних рішень генерального плану.

Таблиця 6.2. Характеристика впливу основних рішень генерального плану за ділянками містобудівного розвитку на складові довкілля.

1) формування кварталів садибної забудови (ділянка "Південна") з розміщенням закладу дошкільної освіти, по вул. 1-го Травня

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Ризики не очікуються
Вода	0,-1	Ризик забруднення ґрунтових вод при відмові власників садибної забудови підключення до централізованої системи водовідведення та використанні водопроникних вигрібних ям
Ґрунт	-1,+1	Порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій, виконання заходів інженерної підготовки та захисту території. озеленення присадибних ділянок, відновлення природного рослинного покриву.
біорізноманіття	+1	Різноманіття і збагачення видового складу зелених насаджень та великий процент площі озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	Покращення якості середовища та умов проживання населення, забезпечення соціальних гарантій

2) формування кварталів садибної забудови (ділянка "Східна-1") з розміщенням закладів дошкільної освіти та торгівельних закладів, в районі вулиць Проектна 3 та Проектна 4;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Ризики не очікуються
Вода	0,-1	Ризик забруднення ґрунтових вод при відмові власників садибної забудови підключення до централізованої системи водовідведення та використанні водопроникних вигрібних ям
Ґрунт	-1,+1	Порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій, виконання заходів інженерної підготовки та захисту території. озеленення присадибних ділянок, відновлення природного рослинного покриву.
біорізноманіття	+1	Різноманіття і збагачення видового складу зелених насаджень та великий процент площі озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	Покращення якості середовища та умов проживання населення, забезпечення соціальних гарантій

3) формування кварталів садибної забудови (ділянка "Східна-2") з розміщенням закладу дошкільної освіти та торгівельного закладу, між вулицями Польова та Проектна 2;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Ризики не очікуються
Вода	0,-1	Ризик забруднення ґрунтових вод при відмові власників садибної забудови підключення до централізованої системи водовідведення та використанні водопроникних вигрібних ям
Ґрунт	-1,+1	Порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій, виконання заходів інженерної підготовки та захисту території. озеленення присадибних ділянок, відновлення природного рослинного покриву.
біорізноманіття	+1	Різноманіття і збагачення видового складу зелених насаджень та великий процент площі озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	Покращення якості середовища та умов проживання населення, забезпечення соціальних гарантій

4) розміщення геріатричного пансіонату (будинку-інтернату для людей похилого віку) в східній частині селища, по вул. Проектна 2;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Ризики не очікуються
Вода	0	Ризики не очікуються
Ґрунт	-1; +1	Порушення природного стану ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій, виконання заходів інженерної підготовки та захисту території. озеленення території закладу, відновлення природного рослинного покриву.
біорізноманіття	+1	Створення зелених насаджень обмеженого користування, збагачення видового складу флори.
Соціально-економічне середовище	+2	Забезпечення закладами соціального захисту населення. Створення нових робочих місць.

5) створення рекреаційної зони вздовж водосховища, площею 1,5га, в районі вул. Набережна;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Ризики не очікуються
Вода	+1	Упорядкування та благоустрій прибережної зони
Ґрунт	0	Ризики не очікуються
біорізноманіття	+2	Ландшафтне озеленення прибережних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+2	Створення об'єктів відпочинку та дозвілля, підвищення соціально-психологічного комфорту середовища, соціальних зв'язків громадян.

6) створення парку в районі вул. Івана Франка площею 6,5 га з розміщенням спортивних майданчиків;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Ризики не очікуються
Вода	+1	Проведення інженерних заходів із розчистки водойм та ліквідації заболочення
Грунт	0	Ризики не очікуються
біорізноманіття	+2	Ландшафтне упорядкування, збагачення видового складу зелених насаджень
Соціально-економічне середовище	+2	Створення об'єктів відпочинку та спортивних майданчиків, покращення умов для здорового способу життя, підвищення соціально-психологічного комфорту середовища, соціальних зв'язків громадян.

7) створення парку «Центральний» площею 15,5 га по вул. Б. Хмельницького;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Ризики не очікуються
Вода	+1	Проведення інженерних заходів із розчистки водних об'єктів та упорядкування прибережних зон, ліквідації заболочення
Грунт	0	Ризики не очікуються
біорізноманіття	+2	Ландшафтне упорядкування, збагачення видового складу зелених насаджень
Соціально-економічне середовище	+2	Створення об'єктів відпочинку та дозвілля, підвищення соціально-психологічного комфорту середовища, соціальних зв'язків громадян.

8) створення парку «Східний» площею 6,7 га, по вул. Проектна 2;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Ризики не очікуються
Вода	+1	Проведення інженерних заходів із розчистки водойм та упорядкування прибережних зон
Грунт	0	Ризики не очікуються
біорізноманіття	+2	Ландшафтне озеленення території, збагачення видового різноманіття.
Соціально-економічне середовище	+2	Створення об'єктів відпочинку та дозвілля, підвищення соціально-психологічного комфорту середовища, соціальних зв'язків громадян.

9) формування промислового парку та територій комунальних підприємств на північно-східній околиці селища, по вул. Проектна 3;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	Можливе розміщення стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в залежності від технології виробництва та вибору джерел теплопостачання
Вода	0	Ризики не очікуються
Грунт	-1,+1	Порушення ґрунтів під час будівництва капітальних

		споруд та комунікацій. Озеленення та благоустрій території, відновлення природного рослинного покриву.
біорізноманіття	0, +1	Ризики не очікуються, створення зелених насаджень спеціального призначення
Соціально-економічне середовище	+2	Створення нових робочих місць, збільшення надходжень до бюджету населеного пункту.

10) формування територій виробничих підприємств на південно-східній околиці селища, по вул. Сонячна;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	Можливе розміщення стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в залежності від технології виробництва та вибору джерел теплопостачання
Вода	0	Ризики не очікуються
Ґрунт	-1,+1	Порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій. Озеленення та благоустрій території, відновлення природного рослинного покриву.
біорізноманіття	0	Ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+2	Створення нових робочих місць, збільшення надходжень до бюджету населеного пункту.

11) розміщення в західній виробничій зоні підприємств обробки каменю, деревини та логістичних комплексів; виведення з експлуатації житлового фонду, що знаходиться в СЗЗ існуючих підприємств з розміщенням логістичного комплексу і виробничого підприємства (етап стратегічної перспективи) в районі вул. Лісна;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	Можливе збільшення стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в залежності від технології виробництва та вибору джерел теплопостачання
Вода	0	Ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	Порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій, наявність площ штучного покриття ґрунтів . Озеленення та ландшафтний благоустрій об'єктів обслуговування, відновлення природного рослинного покриву.
біорізноманіття	0	Ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+2	Створення нових робочих місць, розвиток транспортної інфраструктури та об'єктів обслуговування.

12) формування території сільськогосподарських підприємств - розміщення теплиць в районі вулиць Калинова та Проектна 3;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0,-1	Ризик забруднення системами автономного опалення, транспортними засобами.
Вода	0,-1	ризик експлуатаційного впливу теплиць по вул. Проектна 3 на підземні водоносні горизонти, що є джерелом резервного водопостачання селища
Ґрунт	0	Ризики не очікуються
біорізноманіття	0	Ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+2	Створення нових робочих місць, економічний розвиток міста.

13) реконструкція існуючих та будівництво нових магістральних вулиць загальноміського та районного значення;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0; +1	Розподілення транспортних потоків по території населеного пункту, ймовірне зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на існуючих магістральних вулицях загальноміського значення.
Вода	0	Ризики не очікуються
Ґрунт	0	Ризики не очікуються
біорізноманіття	0	Ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	Покращення транспортної доступності та підвищення комфортності умов проживання населення

14) розвиток системи інженерного обладнання території за рахунок створення нових мереж і споруд в межах населеного пункту;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	+1	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в опалювальний період після газифікації селища та заміни дров як виду палива на газ
Вода	+2	Ліквідація джерел забруднення водного басейну при будівництві системи централізованої каналізації та реконструкція КОС, підвищення якості поверхневих водойм. Забезпечення населення джерелами централізованого водопостачання контрольованої якості питної води.
Ґрунт	-1,+1	Порушення природного стану ґрунтів під час будівництва мереж та споруд систем інженерного обладнання території Зменшення забруднення за рахунок розвитку системи централізованого водовідведення.
біорізноманіття	+1	Підвищення природної здатності водойм до самоочищення за рахунок розвитку системи централізованого водовідведення
Соціально-економічне середовище	+2	Покращення санітарно-гігієнічних умов середовища та умов проживання населення.

15) будівництво системи дощової каналізації з локальними очисними спорудами у місцях випуску;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Вплив відсутній
Вода	+2	Ліквідація джерел забруднення водного басейну.
Ґрунт	-1,+1	Порушення природного стану ґрунтів під час будівництва мереж та споруд системи зливової каналізації. Зменшення забруднення ґрунтів поверхневим стоком, що формується на території сільбищної зони, ділянках вуличної мережі, зменшення джерел забруднення ґрунтового середовища
біорізноманіття	+1	Підвищення природної здатності водойм до самоочищення
Соціально-економічне середовище	+2	Покращення санітарно-гігієнічних умов териорії; підвищення якості поверхневих водойм та місць водокористування населення

Посилання

1) Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2014 року № 385;

2) Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р.;

3) Стратегія розвитку Житомирської області на період до 2020 року, затверджена рішенням Житомирської обласної ради 19.03.2015 №1403 (зі змінами);

4) Програма економічного і соціального розвитку Житомирської області на 2019 рік, прийнята рішенням Житомирської обласної ради № 1293 від 18.12.2018р.

5) Програма охорони навколишнього природного середовища в Житомирській області на 2018-2022 роки, затверджена Рішенням Житомирської обласної ради від 21.12.2017р. № 880.

6) Регіональна програма робіт з розчистки та регулювання русел річок Житомирської області на період 2018-2021 роки, затверджена рішенням Житомирської обласної ради від 31.05.2018р. №1094.

7) Програма соціально – економічного розвитку Новоборівської селищної об'єднаної територіальної громади на 2019 рік, схвалена Рішенням 33 сесії селищної ради VI скликання № 786 від 21 грудня 2018 року.

8) Програма охорони навколишнього природного середовища в Новоборівській селищній громаді на 2017-2020 роки, затверджена рішенням Новоборівської селищної ради від 22.12.2016р. №240.

9) Програма розвитку охорони здоров'я Новоборівської селищної об'єднаної територіальної громади на 2017-2020 роки, затверджена рішенням Новоборівської селищної ради від 21.03.2017р. №308.

10) Програма енергоефективної модернізації внутрішнього освітлення бюджетних установ Новоборівської селищної ради на 2018-2020 роки, затверджена рішенням Новоборівської селищної ради від 05.10.2018р. №739.

11) Програма енергозбереження (підвищення енергоефективності) Новоборівської селищної ради об'єднаної територіальної громади на 2017-2020 роки, затверджена рішенням Новоборівської селищної ради від 15.02.2017р. №239;

12) Генеральний план смт Нова Борова, ("Гипроград", м. Київ, 1971р.).